

მორვენიანი

ოჯახური დრამა სამ მოქმედებად

თარგმნა

აკაკი ბელთიანმა

მოქმედი პირები

ელენე ალვინგი, კაპიტნისა და კამერჰერი ალვინგის ქვრივი.

ოსვალდი, მისი ვაჟი, მხატვარი.

მოტდვარი მანდერსი

დურგალი ენგსტრანდი

რეგინა ენგსტრანდი — მისი ქალიშვილი, ალვინგის სახლში მცხოვრები.

მოქმედება წარმოებს ალვინგის მამულში, დიდი ფიორდის ნაპირზე, დასავლეთ ნორვეგიაში.

პირველი მოქმედება

ფართო ოთახი, რომელიც ბაღს გადაჰყურებს. მარცხენა მხარეს ერთი კარია, მარჯვენა მხარეს — ორი. შუა ოთახში მრგვალი მაგიდაა ირგვლივ — სკამები. მაგიდაზე წიგნები, ჟურნალები და გაზეთებია. წინ მარცხნივ ფანჯარაა, მის გვერდით პატარა სავარძელი და ქალის სახელსაქმო მაგიდა. ოთახი სიღრმეში გადადის დახურულ შუშაბანდიან აივანში, რომელიც თვითონ ოთახზე ვიწროა და მორთულია ყვავილებით. აივნის მარჯვენა მხარეს ბაღში გამავალი კარია. შუშაბანდიდან მოჩანს წვიმიანი, მოღუშული სანაპირო ლანდშაფტი. ბაღის კარებში დგას ღურგალი ენგსტრანდი. მარცხენა ფეხი ოდნავ დამოკლებული, მრუდე აქვს და ჩექმის ძირზე ხის სქელი ლანჩა აკრავს. რეგინა, რომელსაც ხელში სარწყული უჭირავს, გზას უღობავს.

რეგინა (დაბალი ხმით). აბა რა გინდა? ადგილიდან არ დაიძრა! წყალი წურწურით ჩამოვდის.

ენგსტრანდი. მერე რა ვუყოთ. ეს წვიმა ღვთის ნებით მოდის ჩემო შვილო!

რეგინა. იფ! ეშმაკმა წაიღოს მისი წვიმა!

ენგსტრანდი. ღმერთო დიდებულო! რაებს ლაპარაკობ, რეგინა! (კოჭლობით რამდენიმე ნაბიჯს გადადგამს). მე კი, აი, რა მინდოდა მეთქვა...

რეგინა. ასე ნუ ატყაპუნებ ამ ფეხებს, ადამიანო! იქ, ზემოთ ახალგაზრდა ბატონს სძინავს.

ენგსტრანდი. კიდევ ა სძინავს? მართლა? ამ დღისით-მზისით?

რეგინა. ეს უკვე შენი საქმე არ არის.

ენგსტრანდი. გუშინა, რაღა დაგიმალო, წავიქეიფე...

რეგინა. მჯერა, ზედვე გეტყობა.

ენგსტრანდი. ჰო, შვილო, ჩვენ, ადამიანები, ხშირად სისუსტეს ვიჩინებ...

რეგინა. ოღონდაც!

ენგსტრანდი. ჰოდა, ბევრი ცდუნებაა ამა ქვეყნად, თვითონაც იცი... მაგრამ ამ დილით, ღვთის წინაშე უთენია ავდექი და ექვსის ნახევარზე უკვე საქმეს შევუდექი.

რეგინა. ჰო, კარგი. ოღონდ ახლა რაც შეიძლება მალე აიბარგე აქედან. არ მინდა ისე ვიდგე, ვითომ შენთან პაემანი მქონდეს.

ენგსტრანდი. რა არ გინდა?

რეგინა. არ მინდა ვინმემ აქ მოგისწროს. აბა, ჩქარა, შენი გზა მონახე.

ენგსტრანდი (ახლო მიიწევს). არა, ისე როგორ წავიდე, რომ ორი ღერი სიტყვა არ გითხრა! სადილობის შემდეგ სკოლაში საქმეს მოვრჩები და იმდენს ვიზამ, გემით გავალ და საღამოს მაინც სახლში ამოვყოფ თავს.

რეგინა (სიტყვებს ცრის). გზა დამილოცნია!

ენგსტრანდი. მაღლობელი ვარ, ჩემო ასულო! ხვალ აქ თავშესაფრის კურთხევა იქნება, ჰოდა, პურ-მარილისა და ნუნუას გარეშე საქმე არ ჩაივლის. მაგრამ ნურავინ იტყვის, რომა იაკობ ენგსტრანდი ღვინოს გადაყოლილია და ასეთ საცდურზე სულმა წასძლიაო!

რეგინა. ოჰო!

ენგსტრანდი. ჰო, ხვალ აქ ვინ მოთვლის, რამდენი წარჩინებული გვამი მობრძანდება. პასტორ მანდერსსაც ელოდებიან ქალაქიდან.

რეგინა. პასტორი დღესვე ჩამოვა.

ენგსტრანდი. აკი გითხარი. ჰოდა, დალახვრა ეშმაკმა, არც მე მინდა, რომა ამ კაცმა ჩემზე თქვას რაიმე ისეთი, საძრახი... მიხვდი?

რეგინა. აჰა! აი, თურმე რაში ყოფილა საქმე!

ენგსტრანდი. რაში?

რეგინა (სახეში უცქერის). რა ხრიკების მოწყობას უპირებ კიდევ პასტორ მანდერსს?

ენგსტრანდი. სსუ! კრინტი! ხომ არ შეიშალე!.. რა ხრიკებიო? პასტორი მანდერსი ჩემდამი ყოველთვის ისეთი გულკეთილი და სათნო იყო, რომ მის საზიანოდ ხრიკების მოწყობა როგორ იქნება! იმას გეუბნებოდი, ღამით ისევ შინისკენ გავწევ-მეთქი.

რეგინა. მე თუ მკითხავ, გზას გილოცავ. რაც მალე წახვალ, მით უკეთესი.

ენგსტრანდი. კი, მაგრამ მე მინდა შენც თან წავიყვანო, რეგინა.

რეგინა (გაოცებით პირს დააღებს). მე წამიყვანო? რას ლაპა-
რაკობ?

ენგსტრანდი. მინდა შინ წაგიყვანო-მეთქი.

რეგინა (ზიზლით). უკაცრავად, მაგრამ დიდხანს კი მოგიხდება
ლოდინი, ვიდრე დამითანხმებდე.

ენგსტრანდი. აი, ვნახოთ.

რეგინა. აი, ნახავ, გულშიც არ გაივლო. მე კამერპერის ქვრივ-
თან გავიზარდე... თითქმის საკუთარი შვილივითა ვარ ოჯახში... ახლა
კი ავდგე და შენთან წამოვიდე? შენს სახლში? ფუი ეშმაკს!

ენგსტრანდი. ეშმაკმა დალახვროს მაშ, შენ მამის სურვი-
ლის წინააღმდეგ დამდგარხარ, ცხვირმოუხოცელო?

რეგინა (თვალს არიდებს, ბუზღუნებს). შენ თვითონ რამდენჯერ
გითქვამს, ჩემი რა ხარო?

ენგსტრანდი. ეე! შენც ერთი მოიგონე...

რეგინა. და რამდენჯერ გაგილანძლივარ, რამდენჯერ ვიწოდე-
ბია ჩემთვის... Fi done!

ენგსტრანდი. არა, ასეთი ბინძური სიტყვები მე, ღმერთმა-
ნი, არასოდეს არ მითქვამს!

რეგინა. ოჰ! მე ძალიან კარგად მახსოვს, რა სიტყვებიც გით-
ქვამს!

ენგსტრანდი. კი, მაგრამ ეს მხოლოდ მაშინ. როცა... აი,
ცოტა გადაკრულში რომ ვიყავი... ჰმ! ცდუნება ბევრია ამქვეყნად,
რეგინა!

რეგინა (ზიზლით). ფუჰ!

ენგსტრანდი. მერე ისიც მხოლოდ მაშინ, როცა რომა დედა-
შენი მეტისმეტად აიწყვეტდა... რამე იმისთანა ხომ უნდა მეთქვა,
შვილო, რომა ცოტათი ჯავრი მეყარა! ძალიან მაღლა სწევდა ცხვირს.
(გამოჯავრებით.) „გამიშვი, ენგსტრანდ! მომეშვი! მე მთელი სამი წელი
კამერპერ ალვინგს ვემსახურე როზენვოლდში, შენ კი ვინა ხარ!“
(დაცინვით.) ღმერთო დიდებულო! ველარ ივიწყებდა, რომ კაპიტან
ალვინგს სწორედ მაშინ უბოძეს კამერპერობა, როცა მას დედაშენი
ემსახურებოდა.

რეგინა. საბრალო დედა! შენ მოუსწრაფე მას სიცოცხლე.

ენგსტრანდი (ბარბაცებს, გასწორდება). ჰო, რაღა თქმა უნდა,
ყველაფერში მე გამოვდივარ დამნაშავე!

რეგინა (მიბრუნდება, ხმადაბლა). უჰ!.. და მერე კიდევ ეს ფეხი!
ენგსტრანდი. რას ამბობ შვილო?

რეგინა. Pied de mouton!

ენგსტრანდი. ეს რა—ანგლიელების ენაზეა?

რეგინა. დიახ.

ენგსტრანდი. ჰმ! დიახ, სწავლით აქ ყველაფერი შეგასწავ-
ლეს; ჰოდა, ახლა გამოგვადგება შენი სწავლა, რეგინა.

რეგინა (ხანმოკლე ღუმლის შემდეგ). რისთვის დაგჭირდი ქა-
ლაქში?

ენგსტრანდი. მამას ეკითხები, თუ რისთვის დასჭირდა თავი-
სი ერთადერთი შვილი? მარტოხელა ქვრივ-ოხერს?

რეგინა. ახ მოეშვი ამ როშვას! რისთვის დაგჭირდი ქალაქში-
მეთქი?

ენგსტრანდი. შვილო, იცი, მინდა ერთი ახალი საქმე წა-
მოვიწყო.

რეგინა (აგდებით). შენ სულ იწყებ, მაგრამ არაფერი გამოგ-
დის.

ენგსტრანდი. აი, ახლა ნახავ, რეგინა! ეშმაკის კერძი გავხდე...

რეგინა (ფეხებს აბაკუნებს). ნუ იწყევლები!

ენგსტრანდი. ჰო! ჰო! ამაში მართალი ხარ, შვილო, მართა-
ლი! მაგრამ, აი, იმას ვამბობდი... ამ ახალი თავშესაფრის სამუშაოზე
ვიმარჯვე და ცოტაოდენი ფულის მოგროვება მოვახერხე.

რეგინა. მართლა? ჰოდა გიხაროდეს!

ენგსტრანდი. აქ კიდევ, შვილო, როგორ უნდა დახარჯო
ფული. გლებებთან, სოფელში?

რეგინა. მერე, განაგრძე.

ენგსტრანდი. ჰოდა, მე გადავწყვიტე ამ ფულით შემოსავ-
ლიანი საქმე მოვაწყო: აი, რაღაც დუქნისმაგვარი მეზღვაურებისა-
თვის...

რეგინა. ფუ!

ენგსტრანდი. ერთი წნოიანი დაწესებულება, გესმის? ისე-
თი კი არა, მეზღვაურების სალორე რომ იყოს, იმნაირი... არა, ეშმაკ-
მა დალაზვროს! სულ კაპიტნებისა და შტურმანებისათვის და... ნამ-
დვილი ბატონებისათვის, გესმის?

რეგინა. და ბენ გინდა, რომ მე იქ...

ენგსტრანდი. დამეხმარო, დიახ. ისე, მხოლოდ დასანახავად. გესმის? არავითარი შავი სამუშაო, ეშმაკმა დალახვროს, შენ არ დაგვეკისრება, შვილო! ქალბატონივით იცხოვრებ.

რეგინა. რა თქმა უნდა!

ენგსტრანდი. დიაცის გარეშე ასეთი საქმე არაფრით არ შეიძლება. ეს დღესავით ნათელია. საღამოობით ცოტათი სტუმრებს გაართობ... ცეკვა იქნება, მუსიკა თუ სხვა რამე. არ დაგავიწყდეს — მეზღვაურები ჭირში ნაცადი ხალხია... ზღვები და ოკეანეები გამოუვლიათ... (უფრო ახლო მიდის.) ნუ ხარ სულელი, შენს თავს გზაზე ნუ გადაუდგები, რეგინა! აქ შენგან რა გამოვა? რა ხეირი ნახე, თუ ქალბატონი შენს სწავლაზე ამდენ ფულს ხარჯავს? მე გავიგე, თურმე ახალ თავშესაფარში ბავშვების მეთვალყურე უნდა გახდე, რა საშენო საქმეა? იქნებ ძალიან გეხალისება იმ ზღმურდლიანი ბავშვებისათვის სირბილი და გულის ხეთქვა?

რეგინა. არა, საქმე რომ ისე დატრიალდებოდეს, როგორც მე მინდა... ეჰ, ვინ იცის! იქნებ გამოვიდეს!

ენგსტრანდი. რაზე ამბობ, რა უნდა გამოვიდესო?

რეგინა. შენი სადარდებელი არაფერი. ერთი ეს მითხარი, ბევრი ფული დააგროვე?

ენგსტრანდი. ასე, შვიდას-რვაასი კრონი იქნება.

რეგინა. ურიგო არაა.

ენგსტრანდი. საქმის თავის მოსაბმელად იკმარებს, შვილო!

რეგინა. ხომ არ გიფიქრია, ამ თანხიდან ცოტაოდენი მე გამიზიარო?

ენგსტრანდი. არა, სიმართლე რომ გითხრა, ასეთი რამე არ მიფიქრია!

რეგინა. არ ფიქრობ, რომ ერთი იაფფასიანი საკაბე მაინც გამომიგზავნო?

ენგსტრანდი. გადმოდის ჩემთან ქალაქში და იქ კაბებიც საკმარისად გექნება.

რეგინა. ფუ! თუ მოვინდომე, უშენოდაც გადავალ.

ენგსტრანდი. არა. მფარველი მამის ხელი უფრო საიმედო იქნება რეგინა. სწორედ ახლა ხელში მივარდება ერთი კოხტა და სუფთა სახლი მცირე ნავსადგურის ქუჩაზე. ნაღდი ფულიც ბევრი

არ უნდა. ნამდვილად შესაფერ კუთხეს გავმართავდით მეზღვაურთათვის.

რეგინა. არა მსურს მე შენთან ცხოვრება. შენთან არაფერი შესაქმება. მოუსვი აქედან!

ენგსტრანდი. ჟანდაბას ჩემი თავი, დიდხანს არ მოგიხდებოდა ჩემთან ყოფნა, შვილო! ეჰ, სამწუხაროდ, დიდხანს არა, ოღონდ კი შეგაძლებინა საქმის ხეირიანად წაყვანა. ეგეთი თვალადი დიაცი, როგორიც ამ უკანასკნელ წლებში დამდგარხარ...

რეგინა. რაო?

ენგსტრანდი. ჰო. დიდხანს ლოდინი არ დაგჭირდებოდა, მალე ანკესს ამოსდებდი რომელსამე შტურმანს... იქნება კაპიტანსაც!

რეგინა. ასეთ ვინმეს ცოლად არ გავყვები. მეზღვაურებს არა აქვთ savoir vivre.

ენგსტრანდი. რა არა აქვთო?

რეგინა. ვიცნობ ამ შენს მეზღვაურებს, აი რა! ასეთებზე გათხოვება არა ღირს.

ენგსტრანდი. ჰოდა შენც ნუ გათხოვდები. უამისოდაც შეიძლება რამეს გამოიჩინო (ხმის დაწვეით.) იმ ინგლისელმა, თავისი იანტიტით რომ მოვიდა... სწორედ იმან მთელი სამასი დალერი მისცა დედაშენს... დედაშენი კი შენზე ლამაზი როდი იყო.

რეგინა (შეტევით). გაეთრიე აქედან!

ენგსტრანდი (უკან იწევს). ჰო, ჰო, იქნებ დამარტყა კიდეც რამე!

რეგინა. დიახ! თუ დედაჩემს კიდეც შეეხები, პირდაპირ დამარტყამ! წაეთრიე-მეთქი, გეუბნები! (მიიმწყვდევს ბალის კართან). კარს ნუ მიაჯახუნებ! ახალგაზრდა ბატონს...

ენგსტრანდი. სძინავს, ვიცი. ძალიან კი ევლები თავს ამ ახალგაზრდა ბატონს (ხმადაბლა.) ჰო-ჰო! ხომ არ მივიდა საქმე იქამდე?..

რეგინა. გაეთრიე ამ წუთში! ჩქარა! გაფუჭებულო ადამიანო!. მოიცა, იქით არა, იქ პასტორი მოდის. აი, ამ უკანა კიბით ჩადი!

ენგსტრანდი (მიდის მარჯვნივ). ეგრე, ეგრე, შენ კი იმ კაცს მოელაპარაკე, იქ რომ მოდის. პასტორი გეტყვის, როგორ უნდა ექცეოდეს შვილი მამას... რაც უნდა იყოს, მე ხომ მამა ვარ შენი. ამას

მე საეკლესიო წიგნებით დავამტკიცებ. (გადის სხვა კარში, რომელსაც რეგინა უღებს და მაშინვე მიუჟეტავს).

რეგინა სწრაფად ჩაიხედავს სარკეში, სახის წინ ცხვირსახოცს გააქნევს და ისწორებს ბაფთას ყელზე. მერე ყვავილებთან დაიწყებს ტრიალს.

ბალიდან კარებში შემოდის მოძღვარი მანდერსი, პალტო აცვია და ქოლგა უჭირავს. მხარზე გადაკიდებული აქვს სამგზავრო ჩანთა.

პასტორი მანდერსი. გამარჯობა, პატივცემულო ენგსტრანდ!

რეგინა (შემობრუნდება, გახარებული და გაოცებული). ოჰ, გამარჯობა, ბატონო მოძღვარო! განა გემი უკვე მოვიდა?

მანდერსი. ეს-ეს არის მოვიდა. (გაივლის ოთახში.) საძაგელი ამინდებია ამ დღეებში.

რეგინა (მიჰყვება). სოფლის მეურნეთათვის — დალოცვილი ამინდია, ბატონო მოძღვარო!

მანდერსი. დიახ, დიახ, თქვენ მართალი ხართ. ჩვენ კი, ქალაქელები, ამაზე ნაკლებად ვფიქრობთ (სურს პალტო გაიხადოს).

რეგინა. ნება მომეცით დაგეხმაროთ... აი, ასე. ჰოი, რა სველია! წავალ, წინა ოთახში დავკიდებ. ქოლგაც მიბოძეთ... გავშლი და უფრო მალე გაშრება. (გადის ნივთებიანად მარჯვნივ, სხვა ოთახში. პასტორი მანდერსი ქუდსა და ჩანთას სკამზე აწყობს. რეგინა ბრუნდება).

მანდერსი. აჰ! მაინც სასიამოვნოა, ჭერს რომ შეეფარები ასეთ ამინდში... როგორ ბრძანდებით? იმედი მაქვს, ყველაფერი რიგზე იქნება.

რეგინა. დიახ, გმადლობთ.

მანდერსი. მაგრამ, ხვალინდელი ზეიმისათვის, მგონია, ბევრი რამ გაქვთ გასაკეთებელი, არა?

რეგინა. ჰო, საკმაოდ ბევრი საქმე გამოჩნდა.

მანდერსი. ფრუ ალვინგი, იმედი მაქვს, შინ იქნება.

რეგინა. დიახ, რა თქმა უნდა! მხოლოდ ზემოთ გახლავთ და ახალგაზრდა ბატონს შოკოლადს უმზადებს.

მანდერსი. ჰო, მართლა, მითხარით, — წავსადგურში გავიგე, ოსვალდი უკვე დაბრუნდაო. მართალია?

რეგინა. როგორ არა! მესამე დღეა. ჩვენ კი მხოლოდ დღეისათვის ველოდით.

მანდერსი. ალბათ, ჯანზედაც კარგად არის და გუნებაზედაც.

რეგინა. დიახ, გმადლობთ, არა უშავს რა, ოღონდ ნამგზავრია და საშინლად დაქანცული ჩანს. პირდაპირ პარიზიდან მოდის, სულის მოუთქმელად. მთელი გზა, ეტყობა, ერთი მატარებლით გამოუვლია. ახლა, მგონი, ცოტა ხნით წამოწვა, ასე რომ, ჩვენ, ბატონო მოძღვარო, ოდნავ ხმადაბლა მოგვიხდება ლაპარაკი.

მანდერსი. ჰო, ჰო, ხმადაბლა ვილაპარაკოთ.

რეგინა (მიაჩოჩებს სავარძელს მაგიდასთან). დაბრძანდით! გთხოვთ, ბატონო პასტორო, როგორც გენებოთ, ისე დაისვენეთ! (პასტორი ჩდება, რეგინა ფეხქვეშ პატარა სკამს დაუდგამს). აი, ასე უფრო არ ემარჯვება ბატონ პასტორს?

მანდერსი. გმადლობთ, გმადლობთ. ძალიან კარგია! (უყურებს.) იცით, იომფრუ ენგსტრანდ, თქვენ თითქოს გაზრდილხართ მას შემდეგ, რაც უკანასკნელად გნახეთ.

რეგინა. ნუთუ? ქალბატონი ალვინგი მეუბნება, კიდევაც გასუქდიო.

მანდერსი. გასუქდიო? ჰო, მართლაც, ისე — ზომიერად, (მცირე პაუზა.)

რეგინა. ქალბატონს არ მოვახსენო?

მანდერსი. არა, გმადლობთ, რა საჩქაროა, შევილო... აბა მიუხარით, ჩემო ძვირფასო, როგორ არის მამათქვენი?

რეგინა. გმადლობთ, ბატონო პასტორო, ცოცხლობს ისე, გაჭირვებით.

მანდერსი. უკანასკნელად რომ ქალაქში იყო, ჩემთანაც შემოიარა.

რეგინა. ჰო? მისთვის ყოველთვის სასიამოვნოა ბატონ პასტორთან საუბარი.

მანდერსი. თქვენ, ცხადია, ხშირად ნახულობთ აქ მამათქვენს?

რეგინა. მე? ჰო, ვნახულობ. როცა დრო მაქვს ხოლმე.

მანდერსი. მამათქვენი იომფრუ ენგსტრანდ, სულაც არაა ძლიერი ნებისყოფის პიროვნება. მისთვის ფრიად საჭიროა ზნეობრივი დახმარება.

რეგინა. დიახ, სამწუხაროდ, ასეა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. უსათუოდ ვინმე უნდა ჰყავდეს გვერდით ისეთი, რომ უყვარდეს და მისი აზრი ძვირად უღირდეს. ამაში თვითონვე გულწრფელად გამომიტყდა, როცა ამასწინათ ჩემთან იყო.

რ ე გ ი ნ ა. დიახ, მეც მითხრა ამგვარი რაღაც. მაგრამ მე არ ვიცი, მოისურვებს თუ არა ფრუ ალვინგი ჩემს დაშორებას... მეტად რე ამჯამად, როცა ამდენი საზრუნავი მოგველის ახალი თავშესაფრის გამო. თვითონ მეც არაფრის გულისათვის არ მოვშორდები მას. იგი მუდამ უაღრესად გულკეთილია ჩემს მიმართ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მაგრამ გაიხსენეთ ქალიშვილის მოვალეობაც მამის წინაშე, ჩემო შვილო! ისე კი, მართალია, ჯერ თქვენი ქალბატონის თანხმობაა საჭირო.

რ ე გ ი ნ ა. გარდა ამისა, მე არ ვიცი, შესაფერისია თუ არა ჩემი ასაკის ქალიშვილისათვის მარტოხელა მამაკაცის ოჯახში დიასახლისობა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. როგორ? ჩემო ძვირფასო, ეს ხომ თქვენი საკუთარი მამაა!

რ ე გ ი ნ ა. თუნდაც ასე იყოს... მაინც... არა, ასე არა, მაგრამ რომ მოგხვდებოდე რომელიმე კარგ სახლში, ნამდვილად, წესიერად ამიანთან...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მაგრამ, ძვირფასო რეგინა...

რ ე გ ი ნ ა. რომელსაც შევიყვარებდი, პატივსა ვცემდი და საკუთარი ასულის მაგიერობას გავუწევდი...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. კი მაგრამ ჩემო ძვირფასო, კეთილო ბავშვო...

რ ე გ ი ნ ა. მაშინ სიამოვნებით გადავიდოდი ქალაქში. აქ საშინლად მომწყინდა, მარტოობაში... ბატონმა პასტორმა იცის, როგორია მარტო ცხოვრება. ამასთან შემიძლია დაგარწმუნოთ, რომ საკმაოდ მარჯვეც ვარ და შრომაც მიყვარს. თქვენ ხომ არ გეგულებათ ჩემთვის რაიმე შესაფერი ადგილი?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მე? არა, მართალი გითხრათ, არ გეგულება.

რ ე გ ი ნ ა. ახ, ძვირფასო ბატონო მოძღვარო... მაინც უნდა გთხოვოთ, ყოველ შემთხვევაში, მხედველობაში მიყოლიოთ, თუკი რაიმე...

მ ა ნ დ ე რ ს ი (ადგება). კეთილი, კეთილი, იომფრუ ენგსტრანდ.

რ ე გ ი ნ ა. იმიტომ, რომ მე...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ხომ არ დამავალებთ და არ დაუძახებთ აქ ქალბატონ ალვინგს?

რ ე გ ი ნ ა. ახლავე ბატონო პასტორო! (გადის მარცხნივ.)

მ ა ნ დ ე რ ს ი. (დადის ოთახში, აივანზე შეჩერდება. ხელებს ზურგზე გადაიწყობს და ბალში იხედება. მერე ისევ მიდის მაგიდასთან, იღებს ერთ-ერთ წიგნს, უყურებს. სათაურს, თითქოს ვერ გაუგია და ათვალეირებს სხვებს.) ჰე! აი, ხედავთ? ფრუ ალვინგი შემოდის მარცხენა კარიდან. მოსდევს რეგინა, რომელიც გაივლის ოთახს და გადის მარჯვნივ პირველ კარში.

ე ლ ე ნ ე ა ლ ვ ი ნ გ ი. (გაუწვდის ხელს მოძღვარს). კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება, ბატონო პასტორო!

მ ა ნ დ ე რ ს ი. გამარჯობათ, ქალბატონო ალვინგ! აი, მეც აქა ვარ, როგორც დაგპირდით.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. თქვენ მუდამ ასე წესიერი იყავით.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მაგრამ, დამერწმუნეთ, ადვილი არ იყო ჩემთვის თავის დახსნა. ყველა ეს კომისია და სხდომა, რომლებშიაც მონაწილეობას ვიღებ...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მით უფრო მეტი თავაზიანობაა თქვენის მხრით, რომ ასე დროით მობრძანდით. ახლა ჩვენ სადილობამდე მოვრჩებით ჩვენს საქმეებს. მაგრამ სადაა თქვენი ჩემოდანი?

მ ა ნ დ ე რ ს ი (სწრაფად). ჩემი ნივთები მეწვრილმანესთან დავტოვე. ლამეებს იქ ვათევ.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ღიმილს ფარავს). ნუთუ ვერც ამჯერად გაბედავთ ჩემთან ღამის გათევას?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. არა, არა, ფრუ ალვინგ. ძლიერ გმადლობთ, მაგრამ ღამეს ისევ იქ ვავათევ, სადაც ყოველთვის. უფრო მოხერხებულ-ცაა ჩემთვის — ნავსადგურის გვერდით ვიქნები.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. როგორც გენებოთ. საერთოდ კი, მე მგონია, ისეთი ხანშესული ადამიანები, როგორც მე და თქვენ ვართ...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ახ! ღმერთმა დაგვიფაროს, რანაირი ხუმრობა იცით! თუმცაღა, რა გასაკვირია, რომ დღეს ასე საშინლად მხიარული იყოთ! ჯერ ერთი ხვალინდელი ზეიმი, მერე კიდევ ოსვალდი შინ დაგიბრუნდათ.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახაც, აბა წარმოიდგინეთ, რა ბედნიერებაა! აკი ორ წელზე მეტი გაატარა უცხოეთში. ახლა კი მთელი ზამთარი შინ დარჩენას მპირდება...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მართლა? დიახ. ეს მეტიმეტი გულკეთილობაა მისი მხრით, შვილიც ასეთი უნდა. ეს იმიტომ მოგახსენეთ, რომ პარიზსა და რომში ცხოვრება ბევრად უფრო მომხიბლავი უნდა იყოს, ჩემის აზრით.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, მაგრამ სამაგიეროდ აქ დედამისია. ახ, ჩემი ძვირფასი, ჩემი სათაყვანებელი შვილი!.. მას თავის დედაზე გული მაინც არ გასტეხია.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ძალიან სამწუხარო იქნებოდა, რომ განშორებას და ისეთი საქმით გატაცებას, როგორც ხელოვნებაა, მასში ჩაეკლა ბუნებრივი გრძნობა და სიყვარული.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. რა სათქმელია. მაგრამ არა, ოსვალდისაგან ასეთი რამ არ არის მოსალოდნელი. აი. სასერიო ის იქნება, თუ ვერ იცანით. მალე აქ ჩამოვა, ახლა ზემოთ წევს, დივანზე ისვენებს. თუმცა დაბრძანდით. დაისვენეთ, ძვირფასო ბატონო პასტორო!

მ ა ნ დ ე რ ს ი. გმადლობთ. მაშ, როგორც ჩანს, ახლაც გნებავთ, არა?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, დიახ (ჯდება მაგიდასთან.)

მ ა ნ დ ე რ ს ი. კეთილი მაშ ასე... (მიდის მაგიდასთან, სადაც დევს მისი ჩანთა. იღებს იქიდან ქალაღებთან ყდას, მიუჯდება მაგიდას მეორე მხრიდან და ეძებს ქალაღებისათვის თავისუფალ ადგილს.) უპირველეს ყოვლისა... (მოწყვეტით.) მითხარით, გეთაყვა, საიდან მოხვდა აქ ეს წიგნები?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. წიგნები? მე ამ წიგნებს ვკითხულობ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. თქვენ კითხულობთ ასეთ რამეებს?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, ვკითხულობ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მერედა განა, თქვენის აზრით, უკეთესი გახდებით. ან უფრო ბედნიერი იქნებით ასეთი წიგნების კითხვით?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ჰო, მეჩვენება, თითქოს უფრო ვმშვიდდები.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. უცნაური ამბავია. მერე, რანაირად?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ამ წიგნებში ბევრი ჩემი აზრის ახსნასა და დადასტურებას ვპოულობ და პირდაპირ გასაოცარი ამბავია, ბატონო მოძღვარო. ამ წიგნებში არსებითად არაფერი არ არის ახალი. აკი ასე ფიქრობს და ამ რწმენით ცხოვრობს ადამიანთა უმრავლესობა, მაგრამ ანგარიშმიუცემლად, ანდა არავის არ სურს აღიაროს საკუთარი თავის წინაშე, რომ ეს ასეა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მაგრამ, ღმერთო ჩემო! ნუთუ თქვენ ნამდვილად ფიქრობთ, რომ უმრავლესობა?..

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, სწორედ ასე მგონია.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მაგრამ ჩვენთან ხომ არა? აქ, ჩვენთან კი არა!

ა ლ ვ ი ნ გ ი. არა, რატომ — ჩვენთანაც ასეა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ჰმ, რა მოგახსენოთ!.. მე ვიტყვოდი...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მაინც რა შეგიძლიათ თქვათ ამ წიგნების წინააღმდეგ?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. რა შემიძლია ვთქვა? ხომ არ ფიქრობთ, რომ მე ასეთი თხზულებების შესწავლას შევუდგები?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. როგორ, თქვენ არც იცნობთ იმას, რის წინააღმდეგაც ილაშქრებთ?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მე საკმაოდ ბევრი წამიკითხავს ამ წიგნების შესახებ, რომ ისინი დავგმო.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მაგრამ თქვენი პირადი აზრი?..

მ ა ნ დ ე რ ს ი. უძვირფასესო ფრუ ალვინგ! ჩვენი ცხოვრების გზაზე ბევრ რამეში იძულებული ვხდებით სხვათა აზრს დავეყრდნოთ. ასეა მოწყობილი ეს ქვეყანა, და ეს კარგია. სხვანაირად რა მოუვიდოდა საზოგადოებას?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, დიახ. თქვენ იქნებ მართალიც ხართ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მე არ უარვყოფ, რომ ამნაირი წიგნები შეიძლება ასე თუ ისე საინტერესოც იყოს. არაფერს დასაძრახისს არ ვხედავ იმაში, რომ გსურთ გაეცნოთ თანამედროვე აზრთა მიმდინარეობას იმ დიდ ქვეყანაში... სადაც ასე დიდი ხნით გაგზავნეთ შვილი. მაგრამ...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მაგრამ რა?

მ ა ნ დ ე რ ს ი (ხმადაბლა). მაგრამ ასეთ საგნებზე არ ლაპარაკობენ, ფრუ ალვინგ. სულაც არაა საჭირო ყველას აუწყოთ, თუ რას კითხულობთ და რას აკეთებთ თქვენს ოთხ კედელს შორის.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. რა თქმა უნდა. მეც ამ აზრისა ვარ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. აბა დაფიქრდით, რამდენ რამეს გავალებთ ეს თავშესაფარი, რომლის მოწყობაც გადაწყვეტილი გქონდათ ჯერ კიდევ მაშინ, როცა ამ სულიერ საკითხებზე სულ სხვა აზრისა იყავით — რა თქმა უნდა, რამდენადაც მე შემიძლია განვსაჯო.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, დიახ, სავსებით გეთანხმებით. მაგრამ ჩვენ ხომ თავშესაფარზე...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ჰო, ჩვენ თავშესაფარზე ვაპირებდით სიტყვის ჩამოგდებას. ჰოდა ასე, უფრო ფრთხილად, ძვირფასო ფრუ ალვინგ! ახლა გადავიდეთ ჩვენს საქმეებზე (გამლის ყდას და იღებს ქალაღებს.) აი, ხედავთ?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. საბუთებია?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ყველაფერი სრულ წესრიგშია. მაგრამ, პირდაპირ გეტყვით, დიდ ჯაფად კი დამიჯდა მათი დროულად გაკეთება. პირდაპირ იერიში დამჭირდა ხელისუფალნი ავადმყოფურად წვრილმანნი და მიზეზიანნი არიან ასეთი გადაწყვეტილების გამოტანაში. მაგრამ ახლა ყველაფერი აქაა. (ფურცლავს.) აგერ დამოწმებული აქტი იმის შესახებ, რომ როზენვოლდის მამულის კუთვნილი სოლვიკის აგარაკი მთელი თავისი ახალი ნაგებობებით თქვენს მიერ შეწირულა თავშესაფრისათვის — სასკოლო შენობის, მასწავლებელთა პერსონალისა და ეკვდერისათვის. აგერ კიდევ აქტი ფონდის შექმნისა და ახალი თავშესაფრის დამტკიცებული წესდება. ხედავთ? (კითხულობს.) „კაპიტან ალვინგის სახელობის ბავშვთა თავშესაფრის წესდება.“

ა ლ ვ ი ნ გ ი (დიღხანს უცქერის ქალაღს). დაბოლოს, როგორც იქნა, ველირსეთ!

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მე ვარჩიე კაპიტნის წოდება და არა კამერჰერისა. კაპიტანი როგორღაც უფრო თავმდაბლურია.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, დიახ, როგორც თქვენ არჩიოთ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. აი შემნახველი სალაროს წიგნაკიც; ამაშია შეტანილი თავშესაფრის შენახვისათვის საჭირო ხარჯების თანხა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. გმადლობთ. მაგრამ, ქენით სიკეთე, დაიტოვეთ ეს წიგნაკი... ასე ემჯობინება.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. კარგი. მე ვფიქრობ, რომ ამ თანხას ჯერჯერობით შემნახველ სალაროში დავტოვებთ. რენტა, რა თქმა უნდა, არცთუ ისე მაცდუნებელია: ოთხი პროცენტი. ექვსთვიანი ანაბრის აღების პირობით. ასე რომ, თუ შემთხვევა მოგვეცემა და კარგი გირავნობის სიგელი შევიძინეთ, — რა თქმა უნდა, ეს უნდა იყოს სრულიად ხელსაყრელი და საიმედო ქალაღი, — მაშინ მე და თქვენ უფრო დაწვრილებით მოვილაპარაკებთ.

ალვინგი. დიახ, დიახ. ძვირფასო პასტორო მანდერს, ყველაფერი ეს თქვენ უკეთესად მოგეხსენებათ.

მანდერსი. ყოველ შემთხვევაში, მე ვეცდები. მაგრამ არის კიდევ ერთი რამ, რაც დიდი ხანია მინდოდა თქვენთვის მეკითხა.

ალვინგი. რას გულისხმობთ?

მანდერსი. დავაზღვიოთ თუ არა თავშესაფრის შენობები?

ალვინგი. რა თქმა უნდა, დავაზღვიოთ.

მანდერსი. მაცალეთ, მაცალეთ. ჯერ საქმე კარგად განვსაჯოთ.

ალვინგი. მე ყველაფერს ვაზღვევ — შენობასაც, მოძრავ ქონებასაც, მოსავალსაც და ყოველგვარ ინვენტარს.

მანდერსი. თავისთავად ცხადია. ეს ყველაფერი თქვენი პირადი საკუთრებაა. მეც ასე ვიქცევი. ეს თავისთავად ცხადია. მაგრამ აქ, ხედავთ, საქმე სხვაგვარადაა. თავშესაფარს ისეთი წმინდა მიზანი აქვს...

ალვინგი. მესმის, მაგრამ თუ მაინც რაიმე მოხდა...

მანდერსი. რაც შემეხება პირადად მე, არაფერს დასაძრახისს არა ვხედავ იმაში, რომ ყოველგვარი შემთხვევითობისაგან თავი დავიზღვიოთ...

ალვინგი. არც მე.

მანდერსი. მაგრამ როგორ შეხედავს ამას ადგილობრივი ხალხი? თქვენ მას ჩემზე უკეთ იცნობთ.

ალვინგი. კმ... აქაური ხალხი...

მანდერსი. ხომ არ მოიძებნება აქ გავლენიანი ადამიანების გარკვეული რაოდენობა... ნამდვილად გავლენიანი ადამიანებისა, რომელთა აზრსაც აქვს წონა და რომლებიც ამას სათაკილოდ ჩათვლიან?

ალვინგი. საკუთრივ რას გულისხმობთ ამ ნამდვილად გავლენიან ადამიანებში?

მანდერსი. აი, მე მხედველობაში მყავს თავისი მდგომარეობით იმდენად დამოუკიდებელი და გავლენიანი პირები, რომელთა აზრსაც არ შეიძლება ანგარიში არ გაეწიოს.

ალვინგი. დიახ, აქ შეიძლება მოიძებნოს რამდენიმე ასეთი კაცი, რომელიც სათაკილოდ ჩათვლის...

მანდერსი. აი, ხედავთ? ქალაქში კი, ასეთები მრავალია. საკმარისია მოიგონოთ მრავალი ჩემი ძმა და თანამოაზრე. ჩვენის მხრით

ასეთ ნაბიჯს იოლად შეხედვენ როგორც ურწმუნობას. ვითომ ჩვენ არა გვაქვს იმედი უმაღლესი განგებისა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, მაგრამ, რაც შეგეხებათ თქვენ, ძვირფასო ბატონო პასტორო, პირადად თქვენ ხომ კარგად იცით, რომ...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. დიახ, მე კი ვიცი. დარწმუნებული ვარ, რომ ასეა საჭირო. ეს გასაგებია. მაგრამ ჩვენ მაინც ვერავის ავუკრძალავთ, რომ ჩვენი საქმეები განსაჯონ მთელი სიგრძე-სიგანით. ხოლო ასეთ ხმებს შეუძლიათ ზიანი მიაყენონ თვით საქმეს...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ჰო, რაკი ასეა, მაშ...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მე არ შემიძლია ამასთან მხედველობაში არ მივიღო სამძიმო... მე ვიტყვოდი საჩოთირო მდგომარეობა, რომელშიაც შეიძლება მოგხვდეთ. ქალაქის მმართველთა წრეებში ძლიერ დაინტერესებული არიან თავშესაფრით. მისი დანიშნულება ნაწილობრივ ქალაქის საჭიროებებისათვის სამსახურიცაა; იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ის ბევრად შეუმსუბუქებს თემს ღარიბთათვის ზრუნვის ამოცანას; მაგრამ რადგანაც მე ვიყავი თქვენი მრჩეველი და განვაგებდი ამ წამოწყების მთელ საქმიან მხარეს, ამიტომაც ახლა უნდა მეშინოდეს, რომ მოშურნეები მე დამატყდებიან თავს.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, თქვენ ასეთ საფრთხეში არ უნდა ჩაიგდოთ თავი.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. რომ არაფერი ვთქვათ იმ თავდასხმებზე, რაც დამატყდება ცნობილ გაზეთებსა და ჟურნალებში, რომლებიც...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. კმარა, ძვირფასო ბატონო პასტორო. მარტო ეს მოსაზრება წყვეტს საქმეს.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მაშ არ დავაზღვევთ, არა?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. არა. დავანებოთ ამას თავი.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (სკამის ზურგს მიეყრდნობა). და თუ მაინც მოხდება უბედურება? ვინ იცის?... მაშინ ზარალს ანაზღაურებთ?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. არა, პირდაპირ გეტყვით, ამას ვერ ვიკისრებ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მაშ იცოდეთ, ქალბატონო ალვინგ... ამ შემთხვევაში ჩვენ თავზე ვიღებთ ისეთ პასუხისმგებლობას, რომელიც დაფიქრებას მოითხოვს.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მერე, განა, თქვენი აზრით, ჩვენ შეგვიძლია, სხვა-ნაირად მოვიქცეთ?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. არა, საქმეც ის არის, რომ ყბად ასაღები არ უნდა

გავხდეთ, არც იმის უფლება გვაქვს, მრევლის მითქმა-მოთქმა გამოვიწვიოთ.

ალვინგი. ყოველ შემთხვევაში, თქვენ არა გაქვთ ამის უფლება, როგორც მოძღვარს.

მანდერსი. მეც ასე მგონია, ჩვენ ღვთის იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ამნაირი დაწესებულების საქმე კარგად წავა... რომ ის ზეცის საგანგებო მფარველობის ქვეშ იქნება.

ალვინგი. გვექნება იმედი, პასტორო მანდერს.

მანდერსი. მაშ ვტოვებთ ასე, დაზღვევის გარეშე?

ალვინგი. დიახ, უეჭველად.

მანდერსი. კეთილი. როგორც გნებავთ. (ჩაწერს.) ამრიგად, არ ვაზღვევთ.

ალვინგი. ერთი რამ კი მაინც მიკვირს: რომ თქვენ ამის შესახებ სიტყვა სწორედ დღეს ჩამოაგდეთ.

მანდერსი. ბევრჯერ დავაპირე ამის თქმა თქვენთვის...

ალვინგი. იმიტომაც მიკვირს, რომ გუშინ იქ კინალამ ხანძარი გაჩნდა.

მანდერსი. რა ბრძანეთ?

ალვინგი. არსებითად, უჩვეულო არაფერი. სადურგლოში ბურბუშელა დაიწვა.

მანდერსი. სადაც ენგსტრანდი მუშაობს?

ალვინგი. დიახ. ამბობენ, ასანთს არ უფრთხილდებაო.

მანდერსი. ჰო, ამ კაცის თავი... სავსეა ყოველნაირი ფიქრით და ცდუნებით. მადლობა ღმერთს, როგორც მითხრეს, ახლა მაინც ცდილობს წესიერ ცხოვრებას მოეკიდოს.

ალვინგი. მართლა? ვინ გითხრათ?

მანდერსი. თვითონვე მარწმუნებდა. მერე რა მშრომელი კაცი...

ალვინგი. ო, დიახ, სანამ ფხიზელია...

მანდერსი. ახ, ეს რა საბედისწერო სისუსტეა! მაგრამ ის ამბობს, რომ ხშირად იძულებულია დალიოს თავისი დასახიჩრებული ფეხის მიზეზით. უკანასკნელად რომ ქალაქში იყო, პირდაპირ გულში ამიჩვილა. მოვიდა და ბავშვის გულწრფელობით დამიწყო მადლობის გადახდა იმის გამო, რომ ეს სამუშაო ვუშოვნე თქვენთან და საშუალება მიეცა რეგინას ახლოს ყოფილიყო.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მაგრამ ეტყობა, რეგინას არც ისე ხშირად ხვდება.
მ ა ნ დ ე რ ს ი. როგორ არა, თვითონ ასე ამბობს — თითქმის ყოველდღეო.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. შესაძლებელია.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ძალიან კარგად ესმის, რომ ესაჭიროება ვინმე მზრუნველის ხელი, რომელიც სისუსტის წუთებში შეაკავებდა. ყველაზე უფრო მოსაწონი ის არის იაკობ ენგსტრანდში, რომ თვითონ მოდის შენთან ასეთი საცოდავი, უმწეო, და გულწრფელად ინანიებს თავის სისუსტეს. ჩემთან უკანასკნელად ყოფნის დროს პირდაპირ მითხრა... გესმით თუ არა, ქალბატონო ალვინგ. მას აქვს ასეთი ჭეშმარიტი სულიერი მოთხოვნილება: სურს თავის გვერდით იყოლიოს რეგინა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (სწრაფად წამოდგება). რეგინა!

მ ა ნ დ ე რ ს ი... თქვენ წინ არ უნდა აღუდგეთ.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. არა, სწორედ აღვუდგები. და გარდა ამისა, რეგინა ადგილს მიიღებს თავშესაფარში.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მაგრამ განსაჯეთ, ის ხომ, რაც უნდა იყოს, რეგინას მამაა...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ო, მე უკეთ ვიცი, როგორი მამაც იყო ის რეგინასი. არა, ჩემი თანხმობით რეგინა არასოდეს არ დაბრუნდება მასთან.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (ადგება). ძვირფასო ფრუ ალვინგ, ასე ნუ ღელავთ. მართალი გითხრათ, სამწუხაროა, რომ თქვენ ასეთი ცუდი აზრის ხართ ენგსტრანდზე. თითქოს პირდაპირ შეგეშინდათ.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (უფრო მშვიდად). სულ ერთია. როგორც არ უნდა იყოს, რეგინას მე ვზრდი და ჩემთანვე დარჩება (ყურს მიუგდებს.) ჩუ! კმარა, ძვირფასო პასტორო, ნულარ ვილაპარაკებთ ამაზე (სიხარულით გაბრწყინებული.) გესმით? ოსვალდი ჩამოდის კიბეზე. ახლა სხვა ყველაფერი განზე გადავდოთ და ოსვალდს მივხედოთ... (მარცხენა კარიდან შემოდის ოსვალდ ალვინგი, თხელი პალტო აცვია, ხელში მრგვალი ქუდი უჭირავს, გრძელ ჩაბუხს ეწევა.)

ო ს ვ ა ლ დ ი (ჩერდება კარებთან). მაპატიეთ... მე მეგონა, თქვენ კანტორაში იყავით (უახლოვდება.) გამარჯობათ, ბატონო მოძღვარო!

მ ა ნ დ ე რ ს ი (გაოცებული შეჰყურებს). აჰ!.. ეს გასაოცარია!..

ა ლ ვ ი ნ გ ი. აბა რას იტყვით ჩემს ვაჟზე, მოძღვარო?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მე ვიტყვი... მე ვიტყვი... არა, ნუთუ მართლა ისაა.

ოსვალდი. დიახ, დიახ, თქვენს წინაშეა სწორედ ის უძლები შვილი, ბატონო მოძღვარო.

მანდერსი. კი, მაგრამ, ჩემო ძვირფასო ახალგაზრდა მეგობარო...

ოსვალდი. ასე ვთქვათ, მამის ჭერქვეშ დაბრუნებული...

ალვინგი ოსვალდი იმ დროს იგონებს, როცა თქვენ წინ აღუდევით მის განზრახვას, მხატვარი უნდა გამოვიდეთ.

მანდერსი. ადამიანის თვალებს შეიძლება საეჭვოდ ეჩვენოს ბევრი რამ, რაც შემდეგ მაინც... (ხელს ართმევს ოსვალდს.) მაშ, კეთილი იყოს, კეთილი იყოს! მაგრამ, ძვირფასო ოსვალდ... ხომ არა ვწყობთ, რომ უბრალოდ სახელით მოგმართავთ?

ოსვალდი. მაშ სხვაგვარად როგორ იქნება?

მანდერსი. ძალიან კარგი. მაშ მე მინდა გითხრათ, ძვირფასო ოსვალდ... არ იფიქროთ, რომ უსათუოდ ვკიცხავ მხატვართა წოდებას. მე ვფიქრობ, რომ ამ სფეროშიაც ბევრი ახერხებს თავისი სულის სიწმინდის შენარჩუნებას...

ოსვალდი. იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ასეა.

ალვინგი (სრულიად გაბრწყინებული). მე ვიცი მხოლოდ ერთი ასეთი ჭაბუკი, რომელიც დარჩა სპეტაკი სულითა და ხორციით. აგერ, შეხედეთ, პასტორო მანდერს.

ოსვალდი (ოთახში მიმოდის). ჰო, ჰო, დედიკო, დავანებოთ ამას თავი.

მანდერსი. დიახ, ჭეშმარიტად... ამისი უარყოფა არ შეიძლება. გარდა ამისა, თქვენ უკვე დაიწყეთ სახელის მოხვეჭა. გაზეთები ხშირად ლაპარაკობდნენ თქვენზე და მუდამ ფრიად კეთილის განწყობილებით. თუმცა ამ ბოლო დროს რაღაც გაჩუმდნენ.

ოსვალდი (ყვავილებთან). უანასკნელ ხანებში ცოტას ვხატავდი.

ალვინგი. მხატვარსაც ხომ უნდა ზოგჯერ დასვენება!

მანდერსი. შემიძლია წარმოვიდგინო. მერედა მზადებაც უნდა, ღალ-ღონის მოკრება რაიმე დიდი საქმისათვის.

ოსვალდი. ჰო... დედა, მალე ვისადილებთ?

ალვინგი. ნახევარი საათის შემდეგ. მადა, ღვთის წყალობით, კარგი აქვს.

მანდერსი. თუთუნის გემოც კარგად გაუცვნია.

ოსვალდი. ზემოთ ვიპოვე მამის ჩიბუხი და...

მანდერსი. აი, თურმე რის გამო!

ალვინგი. რას ბრძანებდით?

მანდერსი. როცა ოსვალდი კბილებში გაჩრილი ჩიბუხით აქ შემოვიდა — მამამისი დამიდგა ცოცხლად თვალწინ!

ოსვალდი. მართლა?

ალვინგი. აბა, ამას როგორ ლაპარაკობთ! ოსვალდი სულ მე მგავს.

მანდერსი. შესაძლოა, მაგრამ ეს ნაკვთები პირისახეზე, აგრეთვე მის ტუჩებზე არის რაღაც ისეთი... პირწავარდნილი მამაა! ყოველ შემთხვევაში, როცა ეწევა.

ალვინგი. მე მსგავსებას ვერა ვხედავ. არა, მე აუ მკითხავთ, ნაკვთებით უფრო პასტორსა ჰგავს.

მანდერსი. დიახ, დიახ. ბევრს ჩემს თანამოძმეს სახის ასეთივე ნაკვთები აქვს.

ალვინგი. ერთი მოეშვი ამ ჩიბუხს, საყვარელო. ვერ ვიტან აქ თუთუნის წევას.

ოსვალდი (ემორჩილება). სიამოვნებით. მხოლოდ ისე ვცადე. ერთხელ ეს ჩიბუხი ბავშვობაშიც მომიწევია.

ალვინგი. შენ?

ოსვალდი. დიახ, სულ პატარა ვიყავი. მახსოვს, ერთხელ სალამოს შევდივარ მამასთან ოთახში. ისეთი მხიარული იყო...

ალვინგი. ო, შენ იმდროინდელი არაფერი არ გახსოვს!

ოსვალდი. ძალიან კარგად მახსოვს. მამამ მუხლებზე დამისვა და მომაწვეინა. მოსწიეო, ბიჭუნავ, მეუბნებოდა, კარგად მოსწიეო! მეც ვეწეოდი მთელი ძალით, ვიდრე ფერი სრულიად არ დავკარგე და შუბლზე ოფლი არ გამომივიდა. ის კი ხარხარებს... კვდება სიცილით.

მანდერსი. ჰმ... ფრიად ახირებული ამბავია!

ალვინგი. ახ, ოსვალდს ეს ყველაფერი ესიზმრა.

ოსვალდი. არა, დედა, სულაც არ მსიზმრებია. შემდეგ — აბა, როგორ არ გახსოვს? — შენ მოხვედი და წამიყვანე საბავშვო ოთახში. მე იქ ცუდად გავხდი, შენ კი ტიროდი... განა მამა ხშირად სჩადიოდა ასეთ ოინებს?

მანდერსი. ახალგაზრდობაში ფრიად მხიარული კაცი იყო.

ოსვალდი. და მაინც მოახერხა თავისი ცხოვრების მანძილზე

ამდენი საქმის გაკეთება. რამდენი კარგი, სასარგებლო საქმე გააკეთა! მას ხომ სიბერემდე არც მიუღწევია.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. დიახ, თქვენ ჭეშმარიტად გამრჯე და ღირსეული ადამიანის მემკვიდრე ხართ, ძვირფასო ოსვალდ ალვინგ! იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ თქვენ მისი მაგალითი მხნეობას მოგანიჭებთ.

ო ს ვ ა ლ დ ი. დიახ, მეც მეგონა, რომ შეიძლებოდა ასე ყოფილიყო.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ყოველ შემთხვევაში, თქვენ ჩინებულად მოიქეცით, სწორედ მისი ხსოვნის აღსანიშნავი საზეიმო დღისათვის რომ დაბრუნდით შინ.

ო ს ვ ა ლ დ ი. მამისათვის ამაზე ნაკლების გაკეთება მე არც შემეძლო.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ყველაზე უკეთესი კი ის არის, რომ დამთანხმდა ჩემთან ცოტა მეტხანს დარჩენაზე.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ჰო, მართლა, მე მითხრეს თქვენზე, მთელი ზამთარი აქა რჩებაო.

ო ს ვ ა ლ დ ი. მე აქა ვრჩები განუსაზღვრელი ვადით, ბატონო პასტორო... ვერ წარმოიდგენთ, რა უსაზღვრო ბედნიერებაა დედასთან ყოფნა!

ა ლ ვ ი ნ გ ი (გაბრწყინებული). განა მართლა?

მ ა ნ დ ე რ ს ი (თანაგრძნობით უცქერის ოსვალდს). თქვენ ადრე გაფრინდით მშობლის ბუდიდან, ძვირფასო ოსვალდ.

ო ს ვ ა ლ დ ი. დიახ. ზოგჯერ ვფიქრობ მეტისმეტად ადრე ხომ არა-მეთქი.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. რას ამბობ! ნამდვილი, ჯანსაღი ყმაწვილისათვის ეს კარგია. მეტადრე, თუ დედისერთაა. არაფერი საჭირო არაა ასეთის გაჩერება შინ, დედისა და მამის კალთის ქვეშ. გაანებივრებენ და მეტი არაფერი.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ოჰ, ეს ჯერ კიდევ სადავო საკითხია, ქალბატონო ალვინგ! მშობლების სახლი არის და იქნება შვილისათვის ყველაზე უფრო საიმედო ადგილსამყოფელი.

ო ს ვ ა ლ დ ი. სავსებით ვეთანხმები პასტორს.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ავიღოთ თუნდაც თქვენი ვაჟიშვილი. არა უშავს, რომ მისი დასწრებით ვლაპარაკობთ... რა შედეგები მოჰყვა ამას მისთვის? უკვე ოცდაექვსი, ოცდაშვიდი წლისაა, მას კი დღემდე არ ჰქონია შემთხვევა გაეგო, რა არის ნამდვილი მშობლიური კერა.

ოსვალდი. მაპატიეთ, ბატონო პასტორო, თქვენ ცდებით.

მანდერსი. მართლა? მე მეგონა, რომ თქვენ მხოლოდ მხატვრებს შორის ტრიალებდით.

ოსვალდი. ეს მართალია.

მანდერსი. და ძირითადად ახალგაზრდების წრეში.

ოსვალდი. ესეც სწორია.

მანდერსი. მაგრამ, მე ვფიქრობ, მათს უმეტესობას არა აქვს საშუალება, რომ დაქორწინდეს და ოჯახური კერა მოაწყოს.

ოსვალდი. დიახ, ბევრ მათგანს არ ჰყოფნის სახსრები, რომ დაქორწინდეს, ბატონო პასტორო.

მანდერსი. აი, აი, მეც ამას ვამბობ.

ოსვალდი. მაგრამ ამის მიუხედავად მათ აქვთ შინაური კერა. ზოგიერთ მათგანს აქვს სრულიად რიგიანი და ძალიან მყუდრო ოჯახური კერაც.

ალვინგი დაძაბული ადევნებს თვალყურს საუბარს და ჩუმად თავს აქნევს.

მანდერსი. მე მარტოხელა კაცის კერაზე არა ვლაპარაკობ. კერაში ვგულისხმობ ოჯახს, სადაც მამაკაცი თავის ცოლთან და შვილებთან ცხოვრობს.

ოსვალდი. დიახ, ან კიდევ თავის შვილებთან და შვილების დედასთან.

მანდერსი (ხელი ხელს შემოჰკრა). ეს რაღაა, ღმერთო მწყალობელი!

ოსვალდი. რა იყო?

მანდერსი. ცხოვრება თავისი შვილების დედასთან!

ოსვალდი. თქვენის აზრით კი უმჯობესია თავისი შვილების დედის გაგდება?

მანდერსი. მაშასადამე, თქვენ ლაპარაკობთ უკანონო კავშირებზე? ეგრეთწოდებულ „ველურ“ ქორწინებებზე?

ოსვალდი. არაფერ განსაკუთრებულსა და ველურს არ ვხედავ ამნაირი ადამიანების თანაცხოვრებაში.

მანდერსი. მაგრამ განა შესაძლებელია, რომ რამდენადმე ცივილიზებული, აღზრდილი ადამიანი დათანხმდეს ასეთ თანაცხოვრებაზე... ყველას დასანახავად?

ოსვალდი. მაშ რა უნდა ქნან? ლარიბი ახალგაზრდა მხატვა-

რი, ღარიბი ახალგაზრდა ქალი... ქორწინება ძვირი ჯდება. რა უნდა ქნან?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. რა უნდა ქნან? აი, მე თქვენ გეტყვით, ბატონო ალვინგ, რა უნდა ქნან: თავიდანვე ერთმანეთისაგან შორს დაიჭირონ თავი—აი რა!

ო ს ვ ა ლ დ ი. ეჰ, ასეთი რჩევებით ვერ გათიშავთ ახალგაზრდა მიჯნურებს, რომელთაც ერთმანეთი გატაცებით, მგზნებარე გულით უყვართ.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. რა თქმა უნდა!

მ ა ნ დ ე რ ს ი (განაგრძობს). და რანაირად ითმენენ ხელისუფლების მესვეურები ამნაირ ამბებს. როგორ იძლევიან ნებას, რომ ეს აშკარად ხდებოდეს! (ჩერდება ფრუ ალვინგის წინ.) აბა, მქონია თუ არა საფუძველი, როცა თქვენი შვილის გამო ვწუხდები? ისეთ წრეებში, სადაც დაუფარავი უზნეობა ასე ფესვგადგმულია. სადაც ის აღიარებულია, როგორც ბუნებრივი ამბავი...

ო ს ვ ა ლ დ ი. ნება მიბოძეთ მოგახსენოთ, ბატონო პასტორო... მე მუდმივად ვიმყოფებოდი კვირაობით ორ-სამ ასეთ „უკანონო“ ოჯახში...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. და ისიც კვირაობით!

ო ს ვ ა ლ დ ი. ჰო, უქმე დღეებშია მიღებული დროის ტარება. მაგრამ მე იქ ერთხელაც არ მომისმენია უწმაწური სიტყვა, ხოლო რაიმე უზნეობაზე ხომ ლაპარაკიც ზედმეტია. არა, იცით თუ არა, სად და როდის შეგხვედრივარ უზნეობას მხატვართა შორის?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. არა, ღმერთმა დამიფაროს, საიდან მეცოდინება!

ო ს ვ ა ლ დ ი. ჰოდა, მეც თავს უფლებას მივცემ სიმართლე გითხრათ. უზნეობის მაგალითები მე ვნახე მაშინ, როცა ჩვენთან გამოივლიდა, ცოტა სულის მოსათქმელად რომელიმე პატივცემული თანამემამულე, სამაგალითო პიროვნება, ფჯახის მამა, და პატივსა გვდებდა ჩვენ, უბრალო მხატვრებს. იმით, რომ ჩვენს ღარიბულ სამიკიტნოებში მოგვნახავდა ხოლმე. აი, მაშინ კი გვესმოდა ისეთი ამბები, რომ ყურებს დაიცობდით! ეს ვაუბატონები მოგვითხრობდნენ ისეთ ადგილებსა და ისეთ ამბებზე, როგორიც სიზმრად არ მოგვლანდებია.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. როგორ?! თქვენ გინდათ დაიწყოთ მტკიცება, რომ ჩვენი ღირსეული თანამემამულეები...

ოსვალდი. განა. თქვენ თვითონ კი არასოდეს არ მოგისმენიათ საზღვარგარეთიდან დაბრუნებული ამ ღირსეული პირების ჩივილი იმის შესახებ, თუ როგორ იზრდება უზნეობა უცხო ქვეყნებში?

მანდერსი. კი, რა თქმა უნდა...

ალვინგი. მეც მომისმენია.

ოსვალდი. და შეგიძლიათ ენდოთ მათ სიტყვას. ზოგი მათგანი ამ ამბების კარგი მცოდნეა (თავში იტყუებს ხელს.) ო! ასე ლაფში ამოსვრა მშვენიერი, ნათელი, თავისუფალი სიცოცხლისა!

ალვინგი. ნუ ღელავ ასე, ოსვალდ. შენთვის ეს საზიანოა.

ოსვალდი. მართალი ხარ, დედა. რალაც ჯანზე ვერა ვარ. თანაც ეს წყეული დაღლილობა... ხომ იცი... წავალ, გავივლი ცოტას სადილობამდე. მაპატიეთ, ბატონო პასტორო. ნუ დამემდურებით. რალაც ახირებამ მომიარა. (გაღის მარჯვნივ მეორე კარში.)

ალვინგი. ჩემი საბრალო ყმაწვილი!

მანდერსი. დიახ, შეიძლება ასე ითქვას. აი. სადამდე მივიდა!

ალვინგი უსიტყვოდ შესცქერის.

მანდერსი (ბოლთის ცემით). მან თავის თავს უძღები შვილა უწოდა! დიახ — სამწუხაროდ, სამწუხაროდ!

ალვინგი უწინდებულად დუმილით უცქერის.

მანდერსი. თქვენ რალას იტყვით ამაზე?

ალვინგი. ვიტყვი, რომ ოსვალდი ზედმიწევნით მართალია.

მანდერსი (შეჩერდება). მართალია? მართალი!.. ასეთი მოსაზრებები და მართალი!

ალვინგი. მეც ჩემს მარტოობაში ამავე აზრამდე მივედი, ბატონო პასტორ. მაგრამ მე არასოდეს არ მყოფნიდა გაბედულება, რომ ასეთ თემებზე სიტყვა ჩამომეგდო. ახლა კი ჩემს მაგიერ ჩემი შვილი ილაპარაკებს.

მანდერსი. თქვენ თანაგრძნობას იმსახურებთ, ქალბატონო ალვინგ და მე უნდა მოგმართოთ სერიოზული შეგონებით. ახლა თქვენს წინაშეა არა თქვენი მრჩეველი და რწმუნებული, არა ძველი მეგობარი თქვენი და თქვენი ქმრისა, არამედ სულიერი მამა, თქვენი სინდისის მსაჯული, მოძღვარი, როგორც ვიყავი თქვენი ცხოვრების ყველაზე არეულ წუთებში.

ალვინგი. და რას მეტყვის ჩემი სულიერი მამა?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. პირველ ყოვლისა, მე გამოვაფხიზლებ თქვენს მებხიერებას. მომენტი სწორედ შესაფერისია. ხვალ სრულდება ათი წელი, რაც მიიცვალა თქვენი ქმარი. ხვალ გაიხსნება განსვენებულის ძეგლი. ხვალ მე სიტყვას ვიტყვი თავმოყრილი ხალხის წინაშე... დღეს კი ჩემი სიტყვით მხოლოდ თქვენ ერთს მოგმართავთ.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. კარგით, ბატონო პასტორო, მე გისმენთ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. გაგონდებათ თუ არა, რომ ქორწინების შემდეგ სულ რაღაც ერთი წლის თავზე თქვენ უფსკრულის პირას იდექით, დატოვებთ სახლი და კერა... გაექეცით ქმარს. დიახ. ფრუ ალვინგ, გაიქეცით, გაიქეცით და უარი თქვით დაბრუნებაზე, მიუხედავად მთელი მისი მუდარისა?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ის ხომ არ დაგვიწყებიათ, რა უსაზღვროდ უბედური იყავი გათხოვების პირველ წელს?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. აჰ, სწორედ ეს გახლავთ ამბოხების სული. ბედნიერების მოთხოვნა აქვე. დედამიწაზე! აბა მაუწყეთ, რა უფლება გვაქვს ჩვენ, ადამიანებს, რომ ბედნიერება მოვითხოვოთ? არა, ფრუ ალვინგ, ჩვენ მოვალენი ვართ შევასრულოთ ჩვენი ვალი. და თქვენი ვალი იყო — დარჩენილიყავით ერთგული მისი, ვინც აირჩიეთ ერთხელ და სამუდამოდ, და ვისთანაც დაკავშირებული იყავით წმიდა კავშირით.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. თქვენ კარგად იცით, რა თავაწყვეტილ ცხოვრებას ეწეოდა იმ ხანებში ალვინგი, ჩემი ქმარი.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ძალიან კარგად ვიცი, რა ხმებიც დადიოდა მაშინ მის შესახებ. და თვითონ მე იქნებ ყველაზე ნაკლებად მომწონდეს მისი საქციელი ახალგაზრდობაში. თუ საერთოდ ხმებს ვერწმუნებთ. მაგრამ ცოლის მოწოდებას როდი შეადგენს ქმრის განსჯა. თქვენი ვალი იყო მორჩილად გეზიდათ ჯვარი, რაც ზენაარმა განგებამ მოგანდოთ. თქვენ კი ამის ნაცვლად ამხედრდით და გადაადგმეთ ეს ჯვარი, მიატოვებთ წაბორძიკებული ადამიანი, რომელსაც ბურჯად უნდა შედგომოდით, და განსაცდელში ჩაადგმეთ თქვენი კარგი სახელი... ამასთან, დამატებით, კინალამ დალუპებთ სხვების კეთილი სახელიც.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. სხვების? ერთი სხვა პიროვნებისა, მგონი, ასე გინდოდნათ გეტქვათ?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. დიახ, თქვენის მხრით უკიდურესი განუსჯელობა იყო, რომ თავშესაფარს ჩემთან ეძებდით.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ჩვენს სულიერ მამასთან? ჩვენი ოჯახის მეგობართან?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ყველაზე მეტად — ამის გამო. დიახ, მადლობა შესწირეთ შემოქმედს, რომ მე მეყო სიმტკიცე... რომ მე მოვახერხე თქვენი უაღრესი აგზნების გაზომიერება, თქვენს უგუნურ საქციელზე ხელის აღებინება, და უფალი დამეხმარა თქვენს დაბრუნებაში მოვალეობის გზაზე, შინაურ კერაზე, კანონიერ მეუღლესთან.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, მოძღვარო მანდერს. ეს უდავოდ თქვენ გააკეთეთ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მე მხოლოდ სუსტი იარაღი ვიყავი განგების ხელში. და განა თქვენი და მთელი თქვენი შემდგომი ცხოვრების საბედნიეროდ არ მომიხერხდა მე მაშინ დამეთანხმებინეთ, რომ მოვალეობას დამორჩილებოდით? განა ყველაფერი ისე არ ასრულდა, როგორც მე ვიწინასწარმეტყველე? განა ალვინგმა ხელი არ აიღო მთელს თავის ცდომილებაზე, როგორც ქმარსა და ადამიანს შეეფერება? განა არ ცხოვრობდა იმ დროიდან თავისი აღსასრულის დღემდე უნაკლოდ, თქვენს სიყვარულსა და თანხმობაში? განა არ იქცა თავისი მხარის ჭეშმარიტ კეთილისმყოფელად და არ აგამაღლათ თქვენ, არ გაგხადათ თავისი ყველა საქმის მონაწილედ? ღირსეულ, საქმიან თანაშემწედ... დიახ, ჩემთვის ეს ცნობილია, ქალბატონო ალვინგ. მე უნდა შეგიქოთ და დაგიმადლოთ ეს... მაგრამ აი, მე მივედი თქვენი ცხოვრების მეორე მძიმე დანაშაულამდე.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ახლა რაღას გულისხმობთ?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. როგორც ოდესღაც დაივიწყეთ ცოლ-ქმრული მოვალეობანი, ასევე შემდეგ თქვენ უარპყავით დედობრივი მოვალეობაც.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. აჰ?..

მ ა ნ დ ე რ ს ი. თქვენს საქციელს მუდამ განაგებდა თვითნებობის საბედისწერო სული. თქვენი სიმპათიები მუდამ თავაშვებულობისა და არეულობის მხარეზე იყო. არასოდეს არ ითმენდით ბორკილებს. მიუხედავად ყველაფრისა, სინდისის ქენჯნის გარეშე, ესწრაფოდით ყოველნაირი ტვირთის გადაგდებას, თითქოს თქვენს პირად სურვილზე იყოს დამოკიდებული, ზილოთ ეს ტვირთი თუ არ ზილოთ. არ მოგებრიანათ იმ მოვალეობის შესრულება, რაც მეუღლეს მოეთ-

ხოვება — და მიატოვეთ ქმარი. თქვენ გემძიმებოდათ დედის მოვალეობა — და ღვიძლი შვილი უცხო ადამიანებს მიაბარეთ.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მართალია, ასე მოვიქეცი.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. აი, ამიტომაც გახდით უცხო თქვენი შვილისათვის.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. არა, არა უცხო არ გახდით!

მ ა ნ დ ე რ ს ი. გახდით. უნდა გამხდარიყავით. და რა სახით დაიბრუნეთ უკან? აბა კარგად განსაჯეთ, ფრუ ალვინგ. თქვენ ძლიერ ცოდვილი ხართ ქმრის წინაშე... და ახლა ამას აღიარებთ, ამიტომ აუგეთ ძევლი. აღიარეთ თქვენი დანაშაულიც შვილის წინაშე. იქნებ ჯერ კიდევ არ იყოს გვიან და შესძლოთ დააბრუნოთ ჭეშმარიტების გზაზე. შეუდექით საქმეს და გადაარჩინეთ მასში ის მაინც, რისი გადარჩენაც შეიძლება. ღიახ (ასწევს საჩვენებელ თითს.) ჭეშმარიტად, თქვენ ფრიად ცოდვილი დედა ხართ, ქალბატონო ალვინგ! ჩემი ვალია გულახდილად გითხრათ ეს. (ღუმილი.)

ა ლ ვ ი ნ გ ი (წყნარად, ძლიერ თავდაჭერილად). ამრიგად, თქვენ უკვე მითხარით, რისი თქმაც გინდოდათ, ბატონო პასტორო, ხვალ კი ჩემი ქმრის ხსოვნას უძღვნით საჯარო სიტყვას. ხვალ მე არაფერს ვიტყვი. ახლა კი მინდა ზოგი რამ გითხრათ, ისევე როგორც თქვენ მითხარიით.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. რა თქმა უნდა, თქვენ გსურთ დაასახელოთ თქვენი საქციელის შემამსუბუქებელი გარემოებანი...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. არა. უბრალოდ ვიამბობთ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. აბა?..

ა ლ ვ ი ნ გ ი. თქვენ ახლახან მიამბეთ ჩემი ქმრის შესახებ, ჩვენს თანაცხოვრებაზე მას შემდეგ, რაც თქვენ მოახერხეთ, თქვენივე თქმით, ჩემი დაბრუნება მოვალეობის გზაზე... მაგრამ თქვენ ხომ თვალყური არ გიდევნებიათ ჩვენი ცხოვრებისათვის! იმავე მომენტის მერე თქვენ, ჩვენი მეგობარი და მუდმივი სტუმარი, მეტად არც გამოჩენილხართ ჩვენს ოჯახში.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. თქვენ აკი მაშინვე გადმოსახლდით ქალაქიდან.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ღიახ, და თქვენ ერთხელაც არ შემოგიხედიათ აქ მთელი იმ ხნის მანძილზე, რაც ჩემი ქმარი ცოცხალი იყო. მხოლოდ საქმეებმა გაიძულეს მერე შემხვედროდით მე, მას უკან, რაც იკისრეთ ამ თავშესაფრის მოწყობა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (წყნარად, გაუბედავად). ელენე... თუ ეს საყვედურია, მაშინ გთხოვთ მხედველობაში მიიღოთ...

ა ლ ვ ი ნ გ ი... თქვენი მდგომარეობა. დიახ. და აგრეთვე ის, რომ მე ვიყავი ქალი, რომელიც ქმარს გაექცა. ასეთი ცეტებისაგან კი საერთოდ ყველას შორს უნდა ეჭიროს თავი.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ძვირფასო... ფრუ ალვინგ, თქვენ უკვე მეტისმეტად აზვიადებთ...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, დიახ, დე იყოს ასე. მე მინდოდა მხოლოდ მეთქვა, რომ თქვენს მსჯელობას ჩემი ოჯახური ცხოვრების შესახებ მეტად მსუბუქად ამყარებთ მოარულ აზრზე.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. დავუშვათ, რომ ასეა. მერე რა?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. აი, ახლა გადმოგილაგებთ მთელს სიმართლეს, ბატონო პასტორო. მე თავს ფიცი მივეცი, რომ ოდესმე თქვენ ამას გაიგებდით — მართო თქვენ!

მ ა ნ დ ე რ ს ი. რაში მდგომარეობს ეს სიმართლე?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. იმაში. რომ ჩემი ქმარი მოკვდა ისეთივე გარყვნილი, როგორიც იყო მთელ თავის სიცოცხლეში.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (სკამის ზურგს ხელით ჩაეჭიდება). რას ლაპარაკობთ?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მოკვდა ცოლ-ქმრული ცხოვრების ცხრამეტი წლის-თავზე ისეთივე გაბრწინილი, ან, ყოველ შემთხვევაში, ისეთივე მონა თავისი ვნებებისა, როგორიც იყო მანამდე, როცა თქვენ ჯვარი დაგვწერეთ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. და ეს სიჭაბუკის დაბნეულობა... სწორი გზიდან ცოტაოდენი გადახვევა... ნადიმები, თუ გნებავთ ყოველივე ამას უწოდოთ გარყვნილება...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ამ სიტყვას ხმარობდა ჩვენი შინაური ექიმი.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. პირდაპირ არა მესმის რა თქვენი.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ჰოდა, არც არის საჭირო.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. პირდაპირ ტვინი გადამიტრიალდა... მთელი თქვენი ცოლ-ქმრული ცხოვრება... ეს მრავალწლოვანი თანაცხოვრება თქვენს ქმართან, მაშასადამე, სხვა არა ყოფილა რა, თუ არა უფსკრული.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. სახელდობრ უფსკრული. ახლა თქვენ უკვე იცით ეს.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ამას... მე ამას ადვილად ვერ შევეგუები. ძალა არ

მყოფნის ჩავწვდეთ... აბა ეს რანაირად შეიძლება?... როგორ უნდა დაფარულიყო ეს ადამიანებისაგან?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. საამისოდ მე ყოველი ცისმარე დღე თავგამოდებით ვიბრძოდი. როცა ოსვალდი დაიბადა, ალვინგი თითქოს ცოტა გონს მოვიდა, მაგრამ დიდი ხნით არა. და მე მომიხდა კიდევ უფრო თავგანწირული ბრძოლა; ეს იყო სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლა, ბრძოლა იმისათვის, რომ არავის არ სცოდნოდა, რას წარმოადგენს ჩემი შვილის მამა. ამასთან, თქვენ ხომ კარგად იცით, გარეგნულად რა სიმპათიური კაცი იყო, როგორ ყველას მოსწონდა. გულშიაც ვინ გაივლებდა მის შესახებ რაიმე ცუდსა და სათაკილოს? ეს იყო ერთი იმგვარი ადამიანთაგანი, რომლებიც, რაც არ უნდა ჩაიღინონ, ხალხის თვალში არ დაეცემიან... მაგრამ თქვენ სხვა რამეც უნდა გაიგოთ, მანდერს... მერე ის დაეშვა უკანასკნელ სიბინძურემდე.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. იმაზე შორსაც წავიდა, რაც უკვე იყო?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. პირველ ხანებში თავი ისე მეჭირა, ვითომ არაფერს ვამჩნევდი, თუმცა მშვენივრად ვიცოდი, რაც ხდებოდა საიდუმლოდ, სახლის გარეთ. მაგრამ როცა სირცხვილი ჩვენს საკუთარ სახლში შემოიჭრა...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. რას ლაპარაკობთ! ამ სახლში?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, აქ, ჩვენ საკუთარ სახლში. აი იქ (უჩვენებს თითო პირველ კარზე მარჯვნივ), სასადილოში პირველად გავიგე ეს ამბავი. რაღაც საქმისათვის შევიარე იქ და კარი ღია დავტოვე. უცბად ფეხის ხმა მესმის, ჩვენი მოსამსახურე ქალი შემოდის ბალიდან ვერანდაზე ყვავილების მოსარწყავად...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მერე, მერე...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ცოტა ხნის შემდეგ მესმის — ალვინგი შევიდა, ჩუმად უთხრა რაღაცა და შეეცრდა... (ნერვიული სიცილით.) ო, ეს სიტყვები დღემდე ჩამწივიან ყურში... ასე შემზარავი და თანაც ასე გიჟური!.. მე გავიგონე, როგორ ჩურჩულებდა ჩემი მოსამსახურე ქალი: „გამიშვით, ბატონო კამერჰერო! გამიშვით ხელი!“

მ ა ნ დ ე რ ს ი. რა მიუტევებელი თავქარიანობაა! მაგრამ მაინც თავქარიანობა და მეტი არაფერი, ფრუ ალვინგ. მერწმუნეთ!

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მალე გავიგე, რაც უნდა მერწმუნა. კამერჰერმა მაინც მიაღწია თავისას... და ამ კავშირმა გამოიღო თავისი შედეგები, პასტორო მანდერს.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (მეხნაკრავივით). და ყველაფერი ეს ხდებოდა აქ, სახლში! ამ სახლში!

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ბევრი ტანჯვა გადავიტანე ამ სახლში. რომ გამეჩერებინა იგი სახლში საღამოობით... და ღამეობით... მე იძულებული ვხდებოდი გამომენახა მისთვის თანამესუფრეები, მონაწილეობა მიმელო მის საიდუმლო ქეიფებში ზემო სართულზე... ხშირად ვიჯექი მის გვერდით. ჭიქას ჭიქაზე ვაჯახუნებდი, ვსვამდი, ვუსმენდი მის ურიგო, ბუნდოვან ყბედობას, შემდეგ კი რის ვაივავლახით მიმყავდა დასაძინებლად...

მ ა ნ დ ე რ ს ი (შეძრწუნებული). და თქვენ შეგეძლოთ ყოველივე ამის ატანა?!

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ცხრამეტი წელი... მე ვითმენდი ყოველივე ამას ბავშვის გულისათვის. მაგრამ როცა დამემატა ეს უკანასკნელი დამცირება, აბუჩად აგდება; როცა ჩემი საკუთარი მოსამსახურე... მაშინ ფიცი დავდე: დროა ბოლო მოელოს ამას-მეთქი! და მე ხელთ ავიღე ძალაუფლება... გავხდი ოჯახის სრულუფლებიანი ქალბატონი... ხელში მყავდა ქმარიც და სხვაც... ახლა ხელთა მქონდა მისი საწინააღმდეგო იარაღი. კრინტის დაძვრასაც ვერა ბედავდა. და აი მაშინ გავაბარე ოსვალდიც. მაშინ შვიდი წლისა ხდებოდა და იწყებდა შემჩნევას, კითხვების დასმას. როგორც ყველა ბავშვი. მე არ შემიძლო ამის ატანა, მანდერს. მეჩვენებოდა, რომ ამ სახლში ბავშვი ჰაერთან ერთად ისუნთქავდა ჭირსა და სნებას. აი, რატომ გავაგზავნე. ახლა კი თქვენ უკვე იცით, რატომ არ გადმოუბიჯებია მას მშობლიური სახლის ზღურბლზე, ვიდრე მამამისი ცოცხალი იყო. არავინ იცის, რა ძვირად მიჯდებოდა ეს.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ჭეშმარიტად, თქვენ ბევრი გადაგიტანიათ.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ვერც გადავიტანდი, რომ ჩემთან არ ყოფილიყო ჩემი შრომა. დიახ, შემიძლია ვთქვა, მე ვშრომობდი. მამულის ყველა ეს გაუმჯობესება და სრულყოფა მიწების შეძენა, სასარგებლო წამოწყებები და სიახლე, რისთვისაც აქებდნენ ალვინგს—თქვენ გგონიათ კამერჰერს საამისოდ ენერგია ეყოფოდა? ყოველდღე დივანზე კოტილობდა და ძველ კალენდარ-მისამართებს კითხულობდა. არა, ახლა მე ყველაფერს გეტყვით. ყველა ამ საქმისათვის ვაქეზებდი მას იმ წუთებში, როცა ნათელი გონება ჰქონდა, ხოლო, როცა

ისევ გამოიბრუებოდა ან სულ მოეშვებოდა — იჯდა და წუწუნებდა, მთელი სიმძიმე თვითონვე გადამქონდა საკუთარ მხრებზე.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. და ასეთ ადამიანს თქვენ ძეგლი აუგეთ!

ა ლ ვ ი ნ გ ი. იცით; ჩემს არსებას ეუფლება რაღაც ბოროტი სინდისი.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ბოროტი? ესე იგი, როგორ გავიგოთ ეს?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მე სულ მეჩვენებოდა, რომ სიმართლე მაინც გამოვადლის სინათლეზე. და აი თავშესაფარს შეუძლია დაფაროს მთელი მითქმა-მოთქმა და გაფანტოს ყველა ეჭვი.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. თქვენ, ცხადია, არც შემცდარხართ ანგარიშში.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. სხვა მიზეზიც მქონდა. მე მეშინოდა, რომ ოსვალდს, ჩემს შვილს, რაიმე მემკვიდრეობა არ მიელო მამისაგან.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ამას თქვენ ალვინგის ფულზე ლაპარაკობთ, არა?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ. მე ყოველწლიურად ვინახავდი თავშესაფრისათვის შემოსავლის გარკვეულ ნაწილს, ვიდრე არ დაგროვდა — ეს მე ზუსტად ვიანგარიშე — იმ შეძლების ძირითადი თანხა, რამაც თავის დროზე პორუჩიკი ალვინგი სახარბიელო ადგილზე გამოიყვანა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. გავიგე.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ეს იყო თანხა, რომლითაც მან მიყიდა... არ მინდა ოსვალდის ხელში გადავიდეს თუნდაც ამ თანხის ნამცეცი. ჩემმა შვილმა მთელი თავისი ქონება უნდა მიიღოს მხოლოდ ჩემგან.

ოსვალდი შემოდის მარჯნიდან, უკვე ქულისა და პალტოს გარეშე.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (შესახვედრად მიდის). უკვე დაბრუნდი, ჩემო საყვარელო შვილო?

ო ს ვ ა ლ დ ი. დიახ. რანაირად შეიძლება აქ სეირნობა? გადაუღებლად წვიმს. მაგრამ, მგონია, ახლა სუფრას მოვუსხდებით. რა კარგია!

რ ე გ ი ნ ა (შემოდის სასადილო ოთახიდან პაკეტით ხელში). თქვენ სახელზე წერილია, ქალბატონო (გადასცემს პაკეტს.) ალვინგი (პასტორს გადახედავს.) ალბათ, სადღესასწაულო სიმღერებია ხვალინდელი ზემისათვის

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ჰმ...

რ ე გ ი ნ ა. სუფრაც გაშლილია.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. კარგი ახლავე მოვალთ. მე მინდა მხოლოდ... (პაკეტს ხსნი.)

რ ე გ ი ნ ა (ოსვალდს). წითელი პორტვინი მოგართვათ თუ თეთრი, ბატონო ალვინგ?

ო ს ვ ა ლ დ ი. ისიც და ისიც, იომფრუ ენგსტრანდ.

რ ე გ ი ნ ა. Bien... ძალიან კარგი, ბატონო ალვინგ (გადის სასადილოში.)

ო ს ვ ა ლ დ ი. მართლა, ბოთლების გახსნაში უნდა დავეხმარო... (გაპყვება სასადილოში, კარი ღია რჩება.)

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ხსნის პაკეტს). დიახ, ასეა. სიმღერებია ხვალინდელი ზეიმისათვის, პასტორო მანდერს.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. (გულხელდაკრეფილი). მეყოფა ხვალ ძალა და მხნეობა, რომ სიტყვით გამოვიდე?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. არა უშავს, როგორმე მოახერხებთ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (წყნარად, რომ სასადილოში არ გაიგონონ). არ შეიძლება სამწყსოს ცდუნება.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ხმადაბლა, მაგრამ მტკიცედ). დიახ. მაგრამ შემდეგ დასრულდება მთელი ეს ხანგრძლივი, მტანჯველი კომედია. ზეგ მიცვალებული შეწყვეტს არსებობას ჩემთვის, ვითომ ამ სახლში არც უცხოვრია. აქ დარჩება მხოლოდ ჩემი შვილი და მისი დედა. (სასადილოში ხმაურით გადავარდება სკამი და ისმის რეგინას მკვეთრი ჩურჩული).

რ ე გ ი ნ ა. ოსვალდ! ხომ არ გაგიჟდი? გამიშვი!

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ელდანაკრავი). ა! (გიჟს ემსგავსება, იცქირება ნახევრად ღია კარში).

ოთახში ჯერ ოსვალდი ჩაახველებს, მერე რაღაც სიმღერას წამოიწყებს და ბოლოს ისმის, როგორ ხსნის ბოთლს.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (აღშფოთებით). რა არის ეს? რა არის ეს, ქალბატონო ალვინგ?

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ჩახლეჩილი ხმით). მოჩვენებანი! ვერანდიდან გამოსული წყვილი საიქიოდან დაბრუნებული...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. რას ლაპარაკობთ! რეგინა? ნუთუ ის არის?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ. წავიდეთ. კრინტი ამაზე! (პასტორს ხელში ხელს ჩასჭიდებს და გაუბედავად შედის სასადილოში).

მეორე მოქმედება

იგივე ოთახი. კვლავინდებურად წვიმის ღრუბელი. მოძღვარი მანდერსი და ქალბატონი ალვინგი გამოდიან სასადილოდან.

ალვინგი (კარებშივე). შეგერგოთ, ბატონო მოძღვარო. (ლაპარაკობს სასადილოსკენ პირშექცეული.) შენ კი არ წამოგვყვები, ოსვალდ?

ოსვალდი (სასადილოდან). არა, გმადლობთ, მინდა ცოტა გავიარო.

ალვინგი. გაიარე, გაიარე, წვიმამ ცოტა გადაიღო. (ხურავს სასადილოს კარს, მიდის წინა ოთახის კართან და იძახის.) რეგინა!

რეგინა (ხმა ისმის). რა გნებაეთ, ქალბატონო?

ალვინგი. შედი საუთოებელში, გვირგვინების დაწვნაში მიეშველე.

რეგინა. კეთილი, ქალბატონო.

ალვინგი დარწმუნებულია, რომ რეგინა წავიდა, კარს მოიკეტავს.

მანდერსი. იმედი მაქვს, ოსვალდი ვერაფერს გაიგონებს.

ალვინგი. არა — თუ კარი დახურულია. თანაც ის ახლავე წავა.

მანდერსი. ჯერ კიდევ გონს ვერ მოვსულვარ. არც კი ვიცი, როგორ ჩადიოდა ყელში ლუკმა სადილობისას.

ალვინგი (მღელვარებას ფარავს, ბოლთას სცემს). მეც ასე ვარ. მაგრამ ახლა რა ვქნათ?

მანდერსი. ჰო, რა ვქნათ? სწორედ გითხრათ, არ ვიცი. ასეთ საქმეებში გამოცდილი არა ვარ.

ალვინგი. მჯერა, რომ ჯერ უბედურება არ მომხდარა.

მანდერსი. არა, ღმერთმა დაგვიფაროს! მაგრამ ურიგო დამოკიდებულებას რომ აქვს ადგილი, ეს კი ნათელია.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ეს მხოლოდ წამიერი აფეთქებაა ოსვალდისა და მეტი არაფერი, ამაში დარწმუნებული იყავით.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მე ვიმეორებ, ასეთი საქმეებისა ბევრი არაფერი გამეგება, მაგრამ მაინც მეჩვენება...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. რა თქმა უნდა, საჭიროა სახლიდან რეგინას მოცილება. საჭიროა დაუყოვნებლივ. ეს მზესავით ხათელია...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. თავისთავად ცხადია.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მაგრამ საით გავისტუმროთ? ჩვენ ხომ უფლება არა გვაქვს...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. საით? რა თქმა უნდა, შინ, მამასთან.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ვისთანო, როგორ თქვით?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მამამისთან... ახ, ენგსტრანდი ხომ მისი... მაგრამ, ღმერთო ჩემო, განა ეს წარმოსადგენია? იქნება ცდებით?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. სამწუხაროდ, არა. იოანა იძულებული გახდა თავის აღსარებაში ყველაფერი გაემხილა ჩემთვის... ვერც ალვინგმა გაბედა გადათქმა. და სხვა გზა არ იყო, საქმე მივაფუჩჩეთ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მართლაც, სხვა გამოსავალი არ ყოფილა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ქალი მაშინვე გავუშვით და მივეცი თანხა დუმილისათვის. დანარჩენი თვითონვე მოაგვარა: გავიდა ქალაქში და განაახლა თავისი ძველი ნაცნობობა დურგალ ენგსტრანდთან. ალბათ გააგებინა, რომ პატარა კაპიტალის პატრონია, შეთხზა ზღაპარი რომელიდაც უცხოელზე, რომელიც ვითომ ზაფხულში საკუთარი იახტით ჩამოვიდა, და სასწრაფოდ ჯვარი დაიწერეს. აკი თქვენ თვითონ დასწერეთ ჯვარი.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მაგრამ ეს როგორ ახსნას კაცმა? მე ძალიან კარგად მახსოვს, რომ მოვიდა ჩემთან ენგსტრანდი და მთხოვა ჯვარის დაწერა — ისეთი უხასიათო იყო, ისე მწარედ ნანობდა ქარაფშუტობას, რაც თითქოს გამოიჩინა თავისი დანიშნულის მიმართ...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ჰო, სხვა გზა არა ჰქონდა, დანაშაული თვითონ დაიბრალა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მერე ასეთი თვალთმაქცობა იქნება? ისიც ჩემს წინაშე! ამას კი სწორედ არ მოველოდი იაკობ ენგსტრანდისაგან! მე მას ვაჩვენებ სეირს. ეტყობა, ჯერ არ მიცნობს! ასეთი უზნეობა... ფულისათვის! რა თანხა ჰქონდა ქალიშვილს?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. სამასი დალერი.

მ ა ნ დ ე რ ს ი, აბა წარმოიდგინეთ, რალაც საძაგელი სამასი დალერისათვის ზნედაცემულ ქალთან შეუღლება!

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მაშინ რალას იტყვით ჩემ შესახებ? მე ხომ ზნედაცემულ მამაკაცს გავყევი ცოლად?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. უფალო, შეგვიწყალო! რას ლაპარაკობთ! ზნედაცემულ მამაკაცს?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ან, თქვენი აზრით, ალვინგი, როცა მე მასთან დასაგვირგვინებლად მივდიოდი, უფრო უცოდველი იყო, ვიდრე ეს იოანა, როცა ენგსტრანდს მიჰყვებოდა?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. აქ ხომ უზარმაზარი განსხვავებაა!

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიდი არაფერი განსხვავებაა. ესე იგი, განსხვავება იყო ფასში: რალაც სამასი დალერი და — მთელი ქონება.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. არა, თქვენ რალაც შეუღარებელს აღარებთ! თქვენ ხომ თქვენი გულის ხმას აჰყევით და ახლობელი ადამიანების რჩევებს!

ა ლ ვ ი ნ გ ი (თვალს არიდებს). მე მეგონა, რომ თქვენ იცოდით, საით მიმიწევდა მაშინ გული.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (ღივად). მე რომ რაიმე მცოდნოდა, არც ვიქნებოდი თქვენი ქმრის სახლის ყოველდღიური სტუმარი.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ყოველ შემთხვევაში, უეჭველია, რომ მაშინ ჩემს თავს კარგად არ დავეკითხე.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. სამაგიეროდ მახლობლებს ჰკითხეთ, როგორც წესი და რიგია: დედასა და ორივე დეიდა-მამიდას.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ეს მართალია. საქმე მათაც ჩემ სასარგებლოდ გადაწყვიტეს. ო, პირდაპირ დაუჭერებელია, რა სწრაფად და იოლად მივიდნენ იმ დასკვნამდე, რომ ასეთი წინადადების უარყოფა ნამდვილი სიგიჟე იქნებოდა! ერთი დედაჩემი ამდგარიყო ახლა საფლავიდან და ენახა, რა გამოვიდა ამ ბრწყინვალე ქორწინებიდან!

მ ა ნ დ ე რ ს ი. შედეგისათვის ვერავინ იკისრებს თავდებობას. ყოველ შემთხვევაში, უდავოა, რომ თქვენი ქორწინება კანონიერად ჩატარდა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ფანჯარასთან). საქმეც ეგ არის, რომ კანონიერად! მე ხშირად მებადება აზრი, რომ სწორედ ესაა ყველა უბედურების მიზეზი დედამიწაზე.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ქალბატონო ალვინგ, თქვენ სცოდავთ.

ალვინგი. შესაძლებელია. მაგრამ მეტად აღარ შემიძლია შევურიგდე მთელ ამ პირობითობას, რაც ხელ-ფეხს მიბორკავს. არ შემიძლია. მე მინდა თავისუფალი გავხდე.

მანდერსი. რა გინდათ ამით თქვათ?

ალვინგი (რაფაზე თითების კაკუნით). სულაც არ უნდა დამეფარა, თუ რა ცხოვრებას ეწეოდა ალვინგი. მაგრამ მაშინ ჩემი სიმხდალის გამო არ შემეძლო სხვანაირად მოქცევა; სხვათა შორის, პირადი მოსაზრებებითაც. მე მხდალი ვიყავი.

მანდერსი. მხდალი?

ალვინგი. დიახ. ხალხს რომ რაიმე გაეგო, იტყოდა: „საბრალო კაცი! რა გასაკვირია, რომ ლოთობდეს, რაკი ისეთი ცოლი ჰყავს, რომ ერთხელ უკვე გაექცაო!“

მანდერსი. და საამისოდ ერთგვარი საფუძველიც ექნებოდათ.

ალვინგი (უცქერის ჭიქურ). რომ ვყოფილიყავი ისეთი, როგორიც საჭირო იყო, მე დავუძახებდი ოსვალდს და ვეტყოდი: მომიმინე ჩემო ბავშვო, მამაშენი გარყვნილი იყო...

მანდერსი. მაგრამ, ღმერთო მწყალობელო...

ალვინგი. ...და ვუამბობდი ყველაფერს, როგორც ახლა თქვენ, — ყველაფერს, სიტყვასიტყვით.

მანდერსი. მე მზად ვარ გამოვხატო ჩემი აღშფოთება თქვენი სიტყვების გამო, ქალბატონო.

ალვინგი. ვიცი, ვიცი. მე თვითონ აღმაშფოთებენ ეს აზრები. (ფანჯარას შორდება.) აი, რა მხდალი ვარ.

მანდერსი. და თქვენ ეძახით სიმხდალეს იმას, რაც ითვლება თქვენს უშუალო მოვალეობად? თქვენ გავიწყდებათ, რომ შვილებს უნდა უყვარდეთ თავიანთი მშობლები და პატივი სცენ მათ?

ალვინგი. ნუ განვაზოგადებთ. დავუსვათ თავს ასეთი კითხვა: პატივი უნდა სცეს თუ არა ოსვალდმა კამერჰერ ალვინგს?

მანდერსი. განა დედის გული არ გიკრძალავთ, რომ დალექოთ თქვენი შვილის იდეალები?

ალვინგი. ჭეშმარიტებას რაღა ვუყოთ?

მანდერსი. მერედა იდეალები?

ალვინგი. ახ, იდეალები, იდეალები! მე რომ ასეთი მხდალი არ ვიყო...

მანდერსი. ნუ დაივიწყებთ იდეალებს, ქალბატონო ალვინგ—

ეს საქმე სასტიკ ზღვევას ითხოვს, და მეტადრე, როცა ეს ოსვალდს ეხება. მას, ეტყობა, არც ისე ბევრი იდეალი აქვს — სამწუხაროდ. მაგრამ, რამდენადაც მე შემიძლია განვსაჯო, მას მამა იდეალად ესახება.

ალვინგი. თქვენ მართალი ხართ.

მანდერსი. ასეთი წარმოდგენა კი მასში თქვენ თვითონ ჩანერგეთ და განამტკიცეთ თქვენი წერილებით.

ალვინგი. დიახ. მე ვიმყოფებოდი მოვალეობისა და სხვადასხვა მოსაზრებების ზეგავლენის ქვეშ. და აი, მე ვატყუებდი შვილს, ვატყუებდი წლიდან წლამდე. ო, რა სიმხდალეთა, რა სიმხდალეთა!

მანდერსი. თქვენ შექმენით თქვენი შვილის სულში ბედნიერი ილუზია, ქალბატონო ალვინგ... ნუ აძლევთ ამას ასე მცირე მნიშვნელობას.

ალვინგი. ჰმ! ვინ იცის, კარგია თუ არა ეს სინამდვილეში... მაგრამ რეგინას ცდუნების უფლებას არაფრით არ მივცემ. დაუშვებელია მან დალუპოს საბრალო ქალიშვილი.

მანდერსი. არა, ღმერთმა დაგვიფაროს, ეს საშინელება იქნებოდა.

ალვინგი. და რომ ვიცოდე კიდევ, რომ ეს საქმე ოსვალდის მიერ სერიოზულადაა მოფიქრებული, რომ ეს შეადგენს მის ბედნიერებას...

მანდერსი. რა საქმე? როგორ?

ალვინგი. მაგრამ ეს შეუძლებელია. რეგინა, სამწუხაროდ. ასეთი არაა.

მანდერსი. და რომ იყოს?.. რა გინდოდანთ გეთქვათ?

ალვინგი. ასეთი საცოდავი და მხდალი რომ არ ვიყო, მე პირდაპირ ვეტყოდი მას: ითხოვე რეგინა, ან მოეწყვეთ, როგორც გენებოთ, ოღონდ სიცრუის გარეშე-მეთქი.

მანდერსი. მაგრამ, ღმერთო მწყალობელო!.. მათი შეუღლება კანონიერი ქორწინებით!.. ეს რაღაც საშინელება იქნებოდა... გაუგონარი...

ალვინგი. გაუგონარი? ერთი გულზე ხელი მიიდეთ, მოძღვარო მანდერს, განა თქვენ არ მიგაჩნიათ, რომ აქ, ჩვენს ორჯვლივ. მოიძებნება მრავალი ცოლ-ქმარი, რომლებიც ერთმანეთს ასევე ახლი ნათესავეებად მოხვდებიან?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მე თქვენი სრულიად არა მესმის-რა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დავუშვათ, რომ გესმით.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. დიახ, თქვენ გულისხმობთ შესაძლებელ შემთხვევებს, რომ... რა თქმა უნდა, სამწუხაროდ, ოჯახური ცხოვრება ჩვენში მართლაც ყოველთვის როდი განირჩევა სათანადო სიწმინდით. მაგრამ იმ შემთხვევებში, რომლებზედაც თქვენ მიუთითებთ, არავინ არაფერა იცის... ყოველ შემთხვევაში, გარკვეულად. აქ კი პირიქით... და განა თქვენ, დედა, ისურვებდით, რომ თქვენი შვილი...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. არა, სრულიადაც არა მსურს. სწორედ ეგ არ მინდა, რომ ასეთი რამ მოხდეს. არაფრისათვის ამ ქვეყანაზე. აკი ამაზე ვლაპარაკობ კიდევ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ჰო, სიმბდალის გამო, როგორც თვითონვე ამბობდით, ხოლო რომ არ გამოგეჩინათ სიმბდალე? შემოქმედო!... ასეთი აღმაშფოთებელი კავშირი!

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ჰო, ბოლოს და ბოლოს, ყველა ჩვენგანი წარმოშობილია ასეთი კავშირებისაგან, როგორც იტყვიან. და ვინ დაადგინა ქვეყნად ასეთი წესრიგი, მოძღვარო მანდერს?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ასეთი კითხვების განსჯას ვერ ვიკისრებ თქვენთან. თქვენში სხვა სულია... მაგრამ რანაირად ლაპარაკობთ, რომ ეს მხოლოდ თქვენი სიმბდალეა...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მომისმინეთ, აი როგორ მესმის ეს. მე მხდალი ვარ იმიტომ, რომ ჩემში ცოცხლობს რაღაც დრომოჭმული... რაღაც მოჩვენებებისმაგვარი, რომელთაც ვერაფრით ვალწევ თავს.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. როგორ უწოდეთ?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მოჩვენებები. როცა სასადილოდან რეგინას და ოსვალდის ხმა გავიგონე — მეგონა, მოჩვენებებს ვხედავდი. მაგრამ მე თითქმის მჯერა კიდევ, რომ ჩვენც ყველანი მოჩვენებანი ვართ, მოძღვარო მანდერს. ჩვენში თავს იჩენს არა მარტო ის, რაც მემკვიდრეობით გადმოგვეცა დედ-მამისაგან; არსებობენ აგრეთვე ძველი, დრომოჭმული ცნებები, მკვდარი რწმენები და მათი მსგავსი ამბები. ისინი აღარ ცოცხლობენ ჩვენს არსებაში, მაგრამ მაინც მტკიცედ ჩამჯდარან მასში და ჩვენ უძლურნი ვართ გადავადლოთ ეს დახავსებული მოჩვენებები. საკმარისია ხელში ავიღოთ გაზეთი, რომ დაგინახო, როგორ დაძვრებიან სტრიქონებს შორის ეს საიქიოს მოჩვენებანი. და სწორედ მთელი ქვეყანა სავსეა ასეთი მოჩვენებებით. მე

ვეფქრობ, მათი რიცხვი უსაზღვროა, როგორც ზღვაში ქვიშა. ჩვენ კი ასე მხდალები და უბადრუტები ვართ, გვეშინია სინათლისა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. აჰა! აი, სამწუხარო ნაყოფი წიგნების კითხვისა! დიდებული ნაყოფია, რაღა ვილაპარაკოთ! ახ, ეს საზიზღარი, აღმამფო-თებელი, თავისუფალი აზრებით მოწამლული თხზულებები!

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ცდებით, ძვირფასო მოძღვარო, ეს აზრი თქვენვე აღძრით ჩემში. ეს თქვენი ღვაწლი და დამსახურებაა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ჩემი?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, თქვენ მაიძულეთ დავმორჩილებოდი იმას, რასაც თქვენ ეძახდით ვალსა და მოვალეობას. თქვენ მიქებდით იმას, რის წინააღმდეგაც უფოთავდა ჩემი არსება. და აი მე დავიწყე თქვენი მოძღვრების გარჩევა, მისი ჩხრეკა. მინდოდა გამეხსნა მხოლოდ ერთი კვანძი, მაგრამ როგორც კი ის გავხსენი, მთელი ხლართი ერთბაშად დაიშალა. და მე ვნახე, რომ ეს მანქანით ნაკერი ყოფილა თურმე.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (წყნარად, შეძრწუნებული). ნუთუ ეს არის შედეგი მთელი ჩემი ცხოვრების ყველაზე უფრო მძიმე ბრძოლისა?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. უმჯობესია მას თქვენი ყველაზე უფრო სასტიკი დამარცხება უწოდოთ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ეს იყო ჩემი ცხოვრების უდიდესი გამარჯვება, ელენე: გამარჯვება საკუთარ თავზე.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ეს იყო დანაშაული ორივე ჩვენგანის წინაშე.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. დანაშაულია, რომ გირჩიეთ, დაბრუნდით თქვენს კანონიერ ქმართან-მეტქი, როცა ჩემთან მოხვედით გაგიყებულნი, ყვირილით: „აი მე აქა ვარ! წამიყვანეო!“, ეს იყო დანაშაული?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, მე ასე მგონია.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ჩვენ ვერ ვუგებთ ერთმანეთს.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. უფრო სწორად—აღარ გვესმის ერთმანეთისა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. არასოდეს... არასოდეს ჩემი გულის იღუმალ კუნჭულებშიაც კი არა ყოფილხართ ჩემთვის სხვა ვინმე, თუ არა სხვისი მეუღლე.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ... მართლა ასე გგონიათ?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ელენე!

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ადამიანი ადვილად ივიწყებს ხოლმე...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მე კი არა. მე ისეთივე ვარ, როგორიც მუდამ ვიყავი.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ხმას იცვლის). დიახ, დიახ. დიახ... ნუ ვილაპარაკებთ წარსულზე. ახლა თქვენ სრულიად ჩაფლული ხართ თქვენს კომისიებსა და სხდომებში, მე კი აქ დავხეტიალობ და ვებრძვი მოჩვენებებს: შინაგანსაც და გარეგანსაც.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. გარეგან მოჩვენებათა განდევნაში მე დაგეხმარებით ყოველივე იმის შემდეგ, რაც ასეთი საშინელი ამბავი გავიგე დღეს თქვენგან, მე არ შემიძლია დამშვიდებული სინდისით დავტოვო თქვენს სახლში ახალგაზრდა გამოუცდელი ქალიშვილი.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ხომ არ ემჯობინებოდა სადმე მისი მოწყობა? ესე იგი, კარგ ადამიანზე გათხოვება.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. უეჭველად, ვფიქრობ, ეს ყოველნაირად ემჯობინებოდა მისთვის. რეგინა სწორედ ისეთ ასაკშია, რომ... ესე იგი, მე პირადად უვიცი ვარ ასეთ საქმეებში, მაგრამ...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. რეგინა აღრე დაქალდა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ხომ მართალია? მახსოვს, ის განსაცვიფრებლად განვითარებული იყო ფიზიკურად, როცა კონფირმაციისათვის გამზადდებდი. მაგრამ ჯერჯერობით შინ უნდა გაიგზავნოს, მამის მეთვალყურეობის ქვეშ... ახ, ენგსტრანდი ხომ მამად არ... ნუთუ იაკობს შეეძლო... ნუთუ იაკობ ენგსტრანდმა მომატყუა ასე!

კაკუნო წინა კარზე.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ვინ უნდა იყოს? მობრძანდით!

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი (საღღესასწაულოდ მორთული, კარებში). პატიებას ვითხოვ, მაგრამ...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. აჰა! ჰმ...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ა, ეს თქვენა ხართ, ენგსტრანდ?

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი... მოსამსახურეთაგან არავინ იყო, და მეც გავბედე დაკაკუნება.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ოჰ, მობრძანდით, რა ვუყოთ. ჩემთან ხართ?

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი (შემოდის). არა, უმორჩილესად გმადლობთ. აი, ბატონ მოძღვართან მქონდა სათქმელი ერთი ღერი სიტყვა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (ბოლთას სცემს). ჰმ, მაშ ასე? ჩემთან გინდათ ლაპარაკი? არა, მართლა?

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი. დიახ, ძალიან კი მინდოდა..

მანდერსი (წინ უჩერდება). აბა, ნება მომეცით გკითხოთ; რა გნებავთ?

ენგსტრანდი. აი, მოგახსენებთ, ბატონო მოძღვარო, საქმე სწორედ ეს გახლავთ: ახლა აქ, დაბლა, ანგარიშს მისწორებენ... უღრმესი შადლობა, ქალბატონო... მოგეხსენებათ, საქმეს სრულიად მოვრჩით. ჰოდა, მე მგონია, კარგი იქნებოდა... ჩვენ ხომ ყოველთვის ასე თანხმობით ვმუშაობდით... კარგი იქნებოდა ამ საღამოს, წასვლის წინ, ერთად გველოცა.

მანდერსი. გველოცა? თავშესაფარში?

ენგსტრანდი. ან იქნება ბატონი მოძღვარი ფიქრობს, რომაო, ეს არ ივარგებს?

მანდერსი. არა, რა თქმა უნდა, როგორ არ ივარგებს, მაგრამ... ჰმ...

ენგსტრანდი. თვითონაც ზოგჯერ საღამოობით იქ ვლოცულობ ხოლმე...

ალვინგი. მართლა?

ენგსტრანდი. ჰო, ისე, ზოგჯერ. სულის საცხონებლად, როგორც იტყვიან. ოღონდ მე ერთი უბირი კაცი ვარ, ყრუ და უსწავლელი — დმერთო, განანათლე გონება ჩემი. — არაფერი გამეგება... ჰოდა, გავიფიქრე. რაკი თვითონ მოძღვარი აქა ბრძანდება — მეთქი...

მანდერსი. აი, ხედავთ, ენგსტრანდ. ჯერ უნდა მოგცეთ ასეთი კითხვა: მზად ხართ თუ არა ასეთი ლოცვა-კურთხევისათვის? გრძნობთ თუ არა, რომ თქვენი სინდისი საამისოდ საკმაოდ წმინდაა?

ენგსტრანდი. ოხ, უფალო, დამიფარე მე ცოდვილი. სად ჩვენა და სად სინდისი, ბატონო მოძღვარო.

მანდერსი. არა, სახელდობრ სინდისზე უნდა ვილაპარაკოთ. რას მიპასუხებთ ამაზე?

ენგსტრანდი. ჰო, სინდისი... რა თქმა უნდა, ხშირად უმწიკვლო როდია...

მანდერსი. მაინც, რომ აღიარებთ, ესეც კარგია, მაგრამ ხომ არ ინებებთ პირდაპირ და გულახდილად ამიხსნათ... როგორ გავიგოთ ეს — აი, რეგინას ამბავი?

ალვინგი (სწრაფად). მოძღვარო მანდერს!

მანდერსი (ღამამწვიდებელი ტონით). მაცალეთ!

ენგსტრანდი. რეგინას ამბავი? უფალო იესო! როგორ შემაშინეთ! (უცქერის ელენე ალვინგს.) უბედურება ხომ არაფერი შეემთხვა?

მანდერსი. დამშვიდებული იყავით. მაგრამ მე გეკითხებით — როგორ მოგხვდებათ რეგინა? აკი თქვენ მის მამად ითვლებით?.. აბა?

ენგსტრანდი (გაუბედავად). დიახ... ჰმ!... ბატონმა მოძღვარმა იცის, რაც მოხდა ჩემსა და მის განსვენებულ დედას შორის.

მანდერსი. არავითარი თავის დაძვრენა! კმარა ეს ხრიკები. ყველაფერი გულწრფელად და დაუფარავად უნდა ითქვას! თქვენი განსვენებული მეუღლე სამსახურიდან წასვლამდე ყველაფერში გამოუტყდა ქალბატონ ალვინგს.

ენგსტრანდი. ახ, იმისი!... არა, მართლა განა?

მანდერსი. დიახ, თქვენ მხილებული ხართ, ენგსტრანდ.

ენგსტრანდი. აკი ის ქალი ცასა და მიწას მეფიცებოდა. თავის თავს წყევლიდა, რითაც კი შეეძლო!..

მანდერსი. წყევლიდა?

ენგსტრანდი. არა, მხოლოდ იფიცებოდა, ოღონდ მთელი სულითა და გულით.

მანდერსი. და თქვენ ამდენი წლის განმავლობაში მიმალავდით სიმართლეს? მიმალავდით, როცა ყველაფერი ასე ეჭვმიუტანლად მჯვროდა თქვენი!

ენგსტრანდი. ჰო, ასე გამოვიდა; ვერაფერს გააწყობ.

მანდერსი. დავიმსახურე თუ არა ეს თქვენგან, ენგსტრანდ? განა ყოველთვის მზად არ ვიყავი თქვენს დასახმარებლად სიტყვითა და საქმით, რამდენადაც შემიძლო? მიპასუხეთ. ასე არ იყო?

ენგსტრანდი. დიახ, მართალსა ბრძანებთ, არაერთხელ დამადგებოდა შავი ღლე, მოძღვარი მანდერსი რომ არ ყოფილიყო.

მანდერსი. და თქვენ კი ასე გადამიხადეთ სამაგიერო? რისთვის შემატანინეთ საეკლესიო წიგნში შეუფერებელი ჩანაწერი და მიმალავდით სიმართლეს ამდენი წლის მანძილზე? თქვენი საქციელი შეუწყნარებელია, ენგსტრანდ, და ამიერიდან ჩვენს შორის ყველაფერი გათავებულია.

ენგსტრანდი (ამოხვნეშით). დიახ, კაცმა რომ თქვას, ასედაც გამოდის.

მანდერსი. განა თქვენ ვერაფერს იტყოდით თავის გასამართლებლად?

ენგსტრანდი. რაშილა დასჭირდა კარდაკარ წანწალი და თავისი საქმის მახარობლობა — უარესად თავის შერცხვენა? წარმოიდგინეთ, ბატონო მოძღვარო, ვთქვათ და თქვენ შეგემთხვათ ისეთი რამე, რაც ჩემს განსვენებულ მეუღლეს დაატყდა...

მანდერსი. მე შეემთხვას?

ენგსტრანდი. ღმერთო, უფალო იესო! ასეთი რამ კი არა. მე მინდოდა მეთქვა: თუ შეემთხვა-მეთქი ბატონ მოძღვარს ისეთი რამე, ყბადასაღები, რაც მას ხალხის თვალში მოედანზე გამოიყვანდა, როგორც იტყვიან... ჩემისთანა საწყალი კაცი არც აგრე განუკითხველად დაგმობს უბედურ დიაცსა.

მანდერსი. მე არცა ვგმობ იმ ქალს. მე თქვენს საქციელს ვკიცხავ.

ენგსტრანდი. ნებას მომცემს ბატონი მოძღვარი, რომა ერთი ღერი კითხვა მივცე?

მანდერსი. მკითხეთ.

ენგსტრანდი. მართებს თუ არა ადამიანს დაცემულის აღდგენა?

მანდერსი. თავისთავად ცხადია.

ენგსტრანდი. და შექფერის თუ არა ადამიანს შეასრულოს ალალი გულით აღებული სიტყვა?

მანდერსი. უსათუოდ. მაგრამ...

ენგსტრანდი. აი, როგორც კი გადაჰკიდა ჩემს იოანას უბედურება იმ ინგლისელმა... ან, ვინ იცის, იქნებ ამერიკელმა, ან კიდევ რუსმა, — როგორც იძახიან, რა! — ისიც მაშინვე ადგა და ქალაქში გადავიდა. საცოდავი პირველ ხანებში ერთი-ორჯერ კიდევ დამემალა; ის დალოცვილი სულ სილამაზეს დაეძებდა, მე კი ფეხში ასეთი ხინჯი მაქვს. ბატონ მოძღვარს მოეხსენება, რომ ერთხელ გავკადნიერდი და შევედი ისეთ დაწესებულებაში, სადაც მეზღვაურები ღრეობდნენ ხოლმე, და როგორც იტყვიან, თავის ხორცს ატკბობდნენ; მინდოდა მათი დაყენება ჰეშმარიტების გზაზე და...

ალვინგი (ფანჯარასთან). ჰე!...

მანდერსი. ვიცი, ენგსტრანდ. იმ გაუთლელმა მეზღვაურებმა თქვენ კიბიდან თავდაყირა გადაგიშვეს. თქვენ უკვე მითხარით ამის შესახებ. თქვენი ხეიბრობა თქვენ პატივსა გდებთ.

ენგსტრანდი. თავს როდი ვიქებ ამით, ბატონო მოძღვარო.

მე მხოლოდ ის მინდოდა მეთქვა, რომ, იოანა მოვიდა ჩემთან და ყველაფერში გამენდო, მღუღარე ცრემლებს აფრქვევდა და კბილებს აკრაჭუნებდა. უნდა გამოგიტყდეთ, ბატონო მოძღვარო, მისი სიბრალულით დავიწვი.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მართლა ასე იყო, ენგსტრანდ? მერე? განაგრძეთ.

ენგსტრანდი. მერე, მე ვეუბნები: შენი ამერიკელი არხინად სეირნობს-მეთქი, შენ კი, ვეუბნები, იოანა ჩემო, დაეცი და თავი დაიღუპე. მაგრამ იაკობ ენგსტრანდი მაგრად დგას-მეთქი ორსავე ფეხზე... ესე იგი, მე, ასე ვთქვათ, გადაკრული სიტყვებით ველაპარაკებოდი. ბატონო მოძღვარო.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მესმის. განაგრძეთ, განაგრძეთ.

ენგსტრანდი. ჰოდა, მე აღვადგინე დიაცი, ფეხზე დავაყენე და შევუერთდი კანონიერი ქორწინებით; არ მინდოდა, რომა ხალხის ყბაში ჩავარდნილიყო, ყველას გაეგო, რა ურიგოდაც გადაეკიდა უცხოელებს.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ამ მხრივ თქვენ ჩინებულად მოქცეულხართ. არ შემიძლია მოგიწონოთ მხოლოდ ერთი რამ: ფული როგორ აიღეთ!...

ენგსტრანდი. ფული? მე? არც ერთი გახვრეტილი გროში.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (კითხვის ნიშნად უყურებს ალვინგს). მაშინ არ მესმის...

ენგსტრანდი. ახ, დიახ, მომითმინეთ, მომაგონდა. იოანას, მართალია, ჰქონდა რალაც ფული. მაგრამ იმ ფულისა დანახვაც კი არ მინდოდა. ვამბობდი, რომა ეს მამონია, ცდუნება, ცოდვის საზღაური — ეს საძაგელი ოქრო... ან ქალაღი — რაც იყო, რა!... ჩვენ ამას სახეში ვახლიდით იმ ამერიკელს, გეუბნებით, მაგრამ ის აკი ჩაიღუპა, უცხო ზღვაში ჩაინთქა, ბატონო მოძღვარო.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მართლა ასე იყო, ჩემო კეთილო ენგსტრანდ?

ენგსტრანდი. მაშ რანაირად! მე და იოანამ გადავწყვიტეთ ამ ფულით ბავშვის გაზრდა. ასედაც მოვიქეციით. ყოველი გროშისათვის შემიძლია ანგარიში ჩავაბაროთ, თუ რაში დაიხარჯა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მაშინ ეს მნიშვნელოვნად ცვლის საქმეს...

ენგსტრანდი. აი, ყველაფერი ისე მოგახსენეთ, როგორც იყო, ბატონო მოძღვარო. გავბედავ და გეტყვით, რომა მე ვიყავი რეგინას ნამდვილი მამა... რამდენადაც ძალა მყოფნიდა... მეც აკი სუსტი კაცი ვარ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. აბა, აბა, ძვირფასო ენგსტრანდ...

- ენგსტრანდი. მაგრამ, გავბედავ და მოვახსენებთ, რომა ვზრდიდი ბავშვს და ვცხოვრობდი განსვენებულთან სიყვარულსა და თანხმობაში, ვასწავლიდი და მყავდა მორჩილებაში, — როგორც წმიდა წერილშია ნაბრძანები. არასოდეს არ მომსვლია თავში მოძღვართან მისვლა და ტრაბახი, რომა, აი ერთხელ სიცოცხლეში მეც კეთილი საქმე გამიკეთებია-მეთქი. არა, იაკობ ენგსტრანდი გააკეთებს და თავისთვის გაჩუმდება. აბა, რა სალაპარაკოა! — სამწუხაროდ, ისე ხშირად კი არ მოუხდება ხოლმე ადამიანს სიკეთის ჩადენა. პასტორთან მიხვალ და უფრო შენს ცოდვებზე ილაპარაკებ. მოგეხსენებათ: სინდისიც ხომ ზოგჯერ ათას ხათაბალას გადაეყრება!

მანდერსი. თქვენი ხელი, იაკობ ენგსტრანდი!

ენგსტრანდი. უფალო იესო!.. ბატონო მოძღვარო...

მანდერსი. პასუხის გარეშე. (ართმევს ხელს.) აი, ასე!

ენგსტრანდი. და თუ ახლა მე გულმოდგინებითა გთხოვთ მოტევენას თქვენ, მოწყალე მოძღვარს...

მანდერსი. თქვენა? პირიქით, მე უნდა გთხოვთ პატიება...

ენგსტრანდი. იპ, ღმერთმა დამიფაროს! ეგ როგორ იქნება!

მანდერსი. დიახ, დიახ. მე გთხოვთ სულითა და გულით. მაპატიეთ, რომ თქვენზე ასე მცდარი აზრისა ვიყავი. და ღმერთმა ინებოს, მომეცეს რაიმე შემთხვევა დაგიმტკიცოთ ჩემი გულწრფელი თანაგრძნობა და კეთილგანწყობილება...

ენგსტრანდი. ბატონი მოძღვარი ასე ინებებდა?

მანდერსი. დიდი სიამოვნებით...

ენგსტრანდი. ჰოდა, აგერ შესაფერისი საქმეც. ამ დალოცვილი ფულითა, რაც აქ მოვაგროვე, გადავწყვიტე, რომა ქალაქში შინაური კერა გავხსნა მეზღვაურებისათვის.

ალვინგი. ნუთუ?

ენგსტრანდი. დიახ, რაღაც თავშესაფარისმაგვარი, ასე რომ ვთქვათ. აკი რამდენი საცდური დარაჯობს საბრალო ყარიბ მეზღვაურს ხმელეთზე! ჩემსას, სახლში, კი ის იქნებოდა როგორც მშობელ მამასთან, მზრუნველობით გარემოცული.

მანდერსი. რას იტყოდით ამაზე, ქალბატონო ალვინგ?

ენგსტრანდი. ღმერთია მოწამე, ნაღდი ფული ცოტა მაქვს. ასეთი თანხით ფებს ვერ მოიკიდებ, მაგრამ თუ რომელიმე კეთილისმყოფელმა დახმარების ხელი გამომიწოდა...

მ ა ნ დ ე რ ს ი. კი, კი, ჩვენ კიდევ მოვილაპარაკებთ ამის შესახებ, ავწონ-დავწონით საქმეს. თქვენი გეგმა მე ძლიერ მომწონს. ახლა კი წადით და გაამზადეთ ყველაფერი, რაც საჭიროა; სანთლებიც დაანთეთ, რომ თავშესაფარს უფრო საზეიმო სახე ჰქონდეს. წავისაუბროთ, კიდევ ვილოცოთ ერთად, ძვირფასო ენგსტრანდ. ახლა მჯერა, რომ სწორედ შესაფერის გუნებაზე ხართ...

ენ გ ს ტ რ ა ნ დ ი. ჰო, მეც ასე ვფიქრობ. მწვიდლობით, ქალბატონო, და მადლობას მოგახსენებთ ყველაფრისათვის. გაუფრთხილდით ჩემს რეგინას (ცრემლს იწმენდს.) განსვენებულ იოანას ასულს... აი, წარმოიდგინეთ, თითქოს შეეზარდა ამ გულს. ჰო, სწორედ აგრე გახლავთ (თავს უკრავს და გადის წინა ოთახში.)

მ ა ნ დ ე რ ს ი. აბა, რას იტყვით ამ კაცზე, ქალბატონო ალვინგ? აკი საქმემ სულ სხვაგვარი ახსნა მიიღო.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, ნამდვილად.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ხედავთ, როგორი სიფრთხილით უნდა მოყვასის განსჯა! სამაგიეროდ სასიხარულოა, როცა შეიცნობ, რომ თურმე შემცდარხარ. რას იტყვით?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მე ვიტყვი: თქვენ იყავით და რჩებით დიდი ბავშვი, მანდერს.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მე?

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ორივე ხელს მხრებზე აწყობს). და კიდევ ერთ რამეს ვიტყვი: მაქვს სურვილი გადაგეხვიოთ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (სწრაფად უკან იხევს). არა, არა, ღმერთო მფარველო!... ეს რა სურვილები გქონიათ!

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ღიმილით). კეთილი, კეთილი. ნუ გეშინიათ.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (მაგიდასთან). ზოგჯერ თქვენ რაღაც მეტისმეტად თავისუფალ გამოთქმებსა ხმარობთ... ჰო, ახლა ყველა ქალაქს მოვაგროვებ და ჩანთაში ჩავდებ (აწყობს ქალაქებს.) აი, ასე. და ჯერჯერობით ნახვამდის! ოთხი თვალი გამოისხით, როცა ოსვალდი დაბრუნდეს. მერე ისევ შემოვივლი თქვენთან (იღებს ქუძს და გადის წინა ოთახიდან.)

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ამოიოხრებს, გაიხედავს ფანჯარაში, რაღაც ნივთებს ალაგებს ოთახში, მერე აღებს სასადილოს კარს, უნდა შევიდეს, მაგრამ ზღურბლზე ჩერდება, ხმადაბალი შეკვივლებით). ოსვალდ, შენ ისევ სუფრასთან ზიხარ!

ო ს ვ ა ლ დ ი (სასადილოდან). სიგარის წევას ვამთავრებდი.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მე მეგონა, რომ დიდი ხნის წინ წახვედი სასეირნოდ

ოსვალდი. ამისთანა ამინდში? (ისმის ჭიქის ხმაური.)

ალვინგი (კარს დიად ტოვებს, იღებს სამუშაოს და ჯდება დივანზე ფანჯრის წინ.)

ოსვალდი (სასადილოდან). ეს ახლა მოძღვარი წავიდა, არა?

ალვინგი. დიახ, თავშესაფარში წავიდა.

ოსვალდი. ჰმ! (ისევ ისმის ბოთლის წკრიალი ჭიქაზე.)

ალვინგი. ძვირფასო ოსვალდ, უნდა მოერიდო ამ ლიქიორს. მაგარია, გავნებს.

ოსვალდი. წვიმიან ამინდში ეს კარგია.

ალვინგი. აქეთ არ გამოხვალ, ჩემთან?

ოსვალდი. მანდ რომ მოწვევა არ შეიძლება!

ალვინგი. სიგარისა შეიძლება, შენ ეს იცი.

ოსვალდი. ჰო? აბა მაშ მოვალ. მხოლოდ კიდევ ერთი ყლუპი... მორჩა. (გამოდის სიგარით ხელში, კარს მოიხურავს. მოკლე პაუზა.) მოძღვარი სადღაა?

ალვინგი. აკი გითხარი, თავშესაფარში წავიდა.

ოსვალდი. აჰ, მართლა.

ალვინგი. ასე დიდხანს არ გინდა სუფრასთან ჯდომა, ოსვალდ.

ოსვალდი (სიგარა ზურგს უკან უჭირავს). და თუკი მე ასე მინდა დედა? (ხელით ეფერება.) წარმოიდგინე, რას ნიშნავს ეს ჩემთვის — შინ დაბრუნება, საკუთარი დედიკოს სუფრასთან ჯდომა დედიკოს ოთახში და დედიკოს საუცხოო საჭმელებით პირის ჩატკბარუნება!

ალვინგი. ძვირფასო, ძვირფასო ჩემო ბავშვო!

ოსვალდი (დადის ოთახში, ოღნავ გაბრაზებული). მაშ აქ რა უნდა გავაკეთო? მუშაობა არ შეიძლება...

ალვინგი. ნუთუ არ შეიძლება?

ოსვალდი. ასეთ ჭინჭყლიან ამინდში? მთელი დღე ისე გადის, რომ მზე ერთხელაც არ გამოიხედავს. (ბოლთას სცემს.) ახ, ეს საშინელებაა, უსაქმოდ ჯდომა.

ალვინგი. შენ, როგორც ვატყობ, იჩქარე შინ დაბრუნება.

ოსვალდი. არა, დედა. ასე იყო საჭირო.

ალვინგი. მე უმალ უაჰს ვიტყვოდი შენი შინ ნახვის ბედნიერებაზე, ვიდრე გიყურებდე, თუ როგორ...

ოსვალდი (დედის წინ ჩერდება). მითხარი, დედა, განა მართლა ასეთი დიდი ბედნიერებაა, რომ აქ მიყურებ?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ბედნიერებაო? ჩემთვის?

ო ს ვ ა ლ დ ი (გაზეთს ჰმუჭნის). მე მგონია, შენთვის ეს სულ ერთი უნდა, იყოს — ვიქნები მე თუ არ ვიქნები ქვეყნად.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ოსვალდ, როგორ ეუბნები ამას დედაშენს?

ო ს ვ ა ლ დ ი. მაგრამ აკი უჩემოდაც კარგად ცხოვრობდი უწინ.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, ვცხოვრობდი... ეს მართალია.

დუმილი. ბინდდება თანდათან უფრო მძიმედ. ოსვალდი დადის ოთახში. სიგარა დადო.

ო ს ვ ა ლ დ ი (დედის წინ ჩერდება). დედა, შეიძლება შენთან დავჯდე დივანზე?

ა ლ ვ ი ნ გ ი (უთმობს ადგილს თავის გვერდით), ჩამოჯექი, ჩამოჯექი, ჩემო ძვირფასო.

ო ს ვ ა ლ დ ი (ჯდება). რაღაც მინდა გითხრა, დედა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (სმენადქცეული). აბა?

ო ს ვ ა ლ დ ი (სივრცეში იხედება). მეტად აღარ შემეძლია ამ ტვირთის ზიდვა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. რა ტვირთის? რა მოგდის?

ო ს ვ ა ლ დ ი (უწინდებურად). ვერაფრით ვერ გადავწყვიტე მომეწერა შენთვის ეს ამბავი. ახლა, როცა დავბრუნდი...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. (ხელში ჩაუღებს ხელს). ოსვალდ, რა ამბავია?

ო ს ვ ა ლ დ ი. გუშინაც და დღესაც ყოველნაირად ვცდილობდი გამეფანტა ეს აზრები, მინდოდა ყველაფერზე ხელი ჩამექნია. არა, ეს არც ისე ადვილი ყოფილა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ადგება). ახლა შენ ყველაფერი უნდა მითხრა, ოსვალდ.

ო ს ვ ა ლ დ ი (ისევ დასვამს დივანზე დედას). არა, იჯექი, იჯექი, და მე შევეცდები გითხრა... აკი რამდენს ვუჩიოდი გზას, დავიღალე-მეთქი...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ. მერე ახლა?

ო ს ვ ა ლ დ ი. მაგრამ საქმე სხვაგვარადაა. ის, რაც მე მჭირს, უბრალო დადლილობა არ არის.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (მზადაა წამოვარდეს). ავად ხომ არა ხარ, ოსვალდ?

ო ს ვ ა ლ დ ი (ისევ დასვამს). იჯექი... დედა... და შეხვდი ამას დამშვიდებით, ავად არა ვარ... იმ გაგებით, როგორც ეს საერთოდ ეს მით (თავზე იჭერს ხელებს.) დედა, მე მოტეხილი ვარ... სულიერად გა-

ტეხილი... მეტად ველარ ვიმუშავებ, დედა, ველარასოდეს! (სახეს ხელე-
ბით იფარავს და ჭვითინით ჩავარდება დედის კალთაში.)

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ფეწასული, ცახცახით). ოსვალდ! შემომხედე. არა, არა
ეს მართალი არ არის.

ო ს ვ ა ლ დ ი. (უცქერის სასოწარკვეთილი). სამუდამოდ დაკარგოს კაც-
მა შრომის უნარი... ველარ იმუშაოს ვერასოდეს... იყო ცოცხალი
მიცვალებული! დედა, შეგიძლია თუ არა წარმოიდგინო ასეთი სა-
შინელება?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. უბედურო ჩემო შვილო! საიდან დაგემართა ეგ სა-
შინელება?

ო ს ვ ა ლ დ ი (ისევ ჯდება, გასწორდება). აი, ეს კი აბსოლუტურად
გაუგებარი და მიუწვდომელია. გადაჭარბება არაფერში არ მიყვარ-
და. არასოდეს და არაფერში. სხვანაირად არ იფიქრო, დედა. არა-
სოდეს ისეთი არაფერი გამიკეთებია.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. არც მიფიქრია, ოსვალდ.

ო ს ვ ა ლ დ ი. და მაინც თავს დამატყდა ასეთი საშინელი უბედუ-
რება.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ნუ გეშინია, გაივლის, ჩემო ძვირფასო, საყვარელო
ბავშვო. უბრალო გადაქანცვაა და მეტი არაფერი. დამიჯერე.

ო ს ვ ა ლ დ ი (მკიფედ დაღვრემილი). პირველ ხანებში მეც ასე ვფიქ-
რობდი, მაგრამ საქმე სხვანაირადაა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მიაძბე ბარემ ყველაფერი დალაგებით, ყველაფერი,
ყველაფერი.

ო ს ვ ა ლ დ ი. მეც სწორედ ეგ მინდა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. როდის შენიშნე ეს პირველად?

ო ს ვ ა ლ დ ი. რაც უკანასკნელად ვიყავი შინ და პარიზში დავბ-
რუნდი. ჯერ საშინელი თავის ტკივილები დამეწყო... განსაკუთრებით
კეფის არეში. თავზე თითქოს ვიწრო რკინის სალტეს მაცვამდნენ
და ხრახნებს უჭერდნენ ქვემოდან ზევით.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. შემდეგ?

ო ს ვ ა ლ დ ი. ჯერ მეგონა, ეს ჩვეულებრივი თავის ტკივი-
ლები იყო, რომელიც ასე მტანჯავდა პატარაობაში.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ჰო, ჰო...

ო ს ვ ა ლ დ ი. მაგრამ მალე შევნიშნე, რომ ეს სხვა იყო. მე აღარ
შემეძლო მუშაობა. იმ ხანებში ვემზადებოდი ახალი დიდი სურათის

დასაწყებად, მაგრამ თითქოს მთელმა ჩემმა ნიჭმა და უნარმა მიმ-
ტყუნა, მთელი ჩემი ძალა დაიშრიტა, მე აღარ შემეძლო აზრების
თავმოყრა... თავში ყველაფერი ამებნა... აირია, ო, ეს იყო საშინე-
ლი მდგომარეობა! ბოლოს ექიმი დავიბარე... და მისგან გავიგე, რა-
შიც ყოფილა საქმე.

ალვინგი. რა გავიგე?

ოსვალდი. ეს ერთი საუკეთესო პარიზელი ექიმი იყო. მე მო-
ძინდა ყველაფრის დაწვრილებით მოყოლა, თუ რას ვგრძნობდი და
განვიცდიდი, შემდეგ კი მან მომცა უამრავი კითხვა. პირველად მო-
მეჩვენა, რომ მათ საქმესთან საერთო არაფერი ჰქონდათ. არ მესმო-
და, საით უმიზნებდა...

ალვინგი. მერე?

ოსვალდი. ბოლოს თქვა: თქვენ უკვე დაბადებული ხართ ჰი-
ანაჰამი გულითო. სწორედ ასე თქვა: „vermoulu“.

ალვინგი (დაჭიმული). რისი თქმა უნდოდა ამით?

ოსვალდი. ვერც მე გავიგე და ვთხოვე უფრო ნათლად ეთქვა.
და მაშინ ამ ბებერმა ცინიკოსმა თქვა... (მუშტებს კუმშავს.) ო!

ალვინგი. რა თქვა?

ოსვალდი. მან თქვა: მამების ცოდვამ უწია შვილებსო.

ალვინგი (ნელა წაშოდვა). მამების ცოდვამ...

ოსვალდი. კინალამ სილა გავაწანი...

ალვინგი (მიღის განზე). მამების ცოდვამ...

ოსვალდი (დაღლილის ღიმილით). დიახ, როგორ მოგწონს! რა
თქმა უნდა, მე შევეცადე მის დაჯერებას, რომ არაფერი მსგავსი აქ
არ შეიძლება იყოს. მაგრამ შენ გგონია, დამნებდა? არა, თავისი დაი-
ყინა, და მხოლოდ მაშინ, როცა ვაჩვენე შენი წერილები და ვუთარგ-
მნე ყველა ის ადგილი, სადაც ლაპარაკი იყო მამის შესახებ...

ალვინგი. მერე?

ოსვალდი. მაშინ, რაღა თქმა უნდა, იძულებული გახდა და-
თანხმებულიყო, რომ შეცდა, და მე გავიგე ჰემმარტი სიმართლე,
მიუწვდომელი სიმართლე. არ უნდა ავყოლოდი ჩემს ამხანაგებს, რომ-
ლებიც ეწეოდნენ მხიარულ უღარდელ ცხოვრებას. საამისოდ ფიზი-
კურად ძლიერ სუსტი ვიყავი. ამრიგად, თვითონ მე ვარ დამნაშავე.

ალვინგი. ოსვალდ! არა! არ დაიჯერო ეს!

ოსვალდი. სხვა ახსნა არ არსებობსო — თქვა მან. აი, რა არის

საშინელება: საკუთარი თავის დაღუპვა სრულიად უიმედოდ, სამუდამოდ... საკუთარი ქარაფშუტობით! და ყველა ჩემი გეგმა, ამოცანა... რა საშინელებაა, რომ ვერც კი გაბედო ამაზე ფიქრი!.. ო, რომ შეიძლებოდეს სიცოცხლის დაწყება თავიდან... ყველაფრის წაშლა, რაც იყო! (სახით ეცემა დივანზე.)

ალვინგი. უსიტყვოდ, ხელების მტკრევით, თავის გულს ებრძვის, დადის ოთახში.

ოსვალდი (ცოტა ხნის შემდეგ წამოიწევს, იდაყვზე დაყრდნობილი უცქერის დედას). ეს რომ მემკვიდრეობითი ამბავი ყოფილიყო, ისეთი, რის გამოც თვითონ უდანაშაულო ხარ... მაშინ ჭერაფერს გააწყობ. მაგრამ ეს? ასე სამარცხვინოდ, უაზროდ, ქარაფშუტულად დაანგრიო შენი საკუთარი ბედნიერება, საკუთარი ჯანმრთელობა... გააფუჭო მთელი შენი მომავალი, მთელი შენი სიცოცხლე მოწამლო!

ალვინგი. არა, არა, ჩემო ძვირფასო, საყვარელო ბავშვო! ეს შეუძლებელია. (დაიხრება.) შენი მდგომარეობა არც ისე უიმედოა, როგორც ფიქრობ.

ოსვალდი ახ, შენ არ იცი... (წამოხტება.) და დამატებით შენ დაგატეხე ასეთი საშინელი დარდი. რამდენჯერ მზად ვყოფილვარ დამეჯერებინა, რომ შენ არსებითად არც ისე ძალიან გესაჭიროები.

ალვინგი. მე! ოსვალდი! როცა შენ ჩემი ერთადერთი შვილი ხარ... ჩემი ერთადერთი საუნჯე... ერთადერთი, რაც გამაჩნია, მიყვარს და ძვირად მიღირს ამქვეყნად? *

ოსვალდი (ორივე ხელს დაუჭერს უკოცნის). დიახ, დიახ, მე ვხედავ ამას. როცა შინ ვიმყოფები მე ვხედავ ამას. და ეს ყველაზე მეტად მიმძიმს... მაგრამ ახლა ყველაფერი იცი. და დღეის მეტად ამაზე აღარ ვილაპარაკებთ. მე არ შემიძლია ამაზე დიდხანს ფიქრი... (განზე მიდის.) მომეცი რაიმე დასალევი, დედა.

ალვინგი. დასალევი? რა გინდა, რომ დალიო?

ოსვალდი. სულ ერთია. ცივი პუნში არ გექნება?

ალვინგი. მაგრამ, ძვირფასო ოსვალდი...

ოსვალდი. ოჰ, დედა, ნუ მედავები. გთხოვ... რაიმეთი ხომ უნდა ჩავახშო ეს მტანჯველი აზრები? (გადის დივანზე.) დამატებით კიდევ... ეს სიბნელე, აქ რომ მეფობს!

ალვინგი ზარს ჩამოჰკრავს.

ოსვალდი. და ეს უსასრულო წვიმა! ასე შეიძლება გაგრძელ-

დეს კვირაობით, თვეობით. არც ერთხელ მზე არ გამოიხედავს. რამდენჯერაც აქ ჩამოვსულვარ, სულ წვიმს, არ მახსოვს, რომ ერთხელ მაინც მენახა მზე.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ოსვალდ... შენ ისევ ფიქრობ დედის მიტოვებას?

ო ს ვ ა ლ დ ი. ჰმ... (მძიმედ ხვნეშის.) მე არაფერს არ ვფიქრობ. არაფერზე არ შემიძლია ვიფიქრო. (ყრუდ.) უნდა გადავდო ზრუნვა და ფიქრი.

რ ე გ ი ნ ა (შემოდის სსს-დღლოდან). რეკავდით, ქალბატონო?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ჰო, ლამპაა საჭირო.

რ ე გ ი ნ ა. ახლავე. უკვე ავანთე (გადის.)

ა ლ ვ ი ნ გ ი (მიდის ოსვალდთან). ოსვალდ, არ დამიფარო არაფერი.

ო ს ვ ა ლ დ ი. არაფერსაც არ ვფარავ, დედა. (მიდის მაგადასთან.) მე მგონია უკვე საკმარისად გითხარი.

რეგინას შემოაქვს ანთებული ლამპა და ღვამს მაგიდაზე.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. გამიგონე, რეგინა, მოგვიტანე ნახევარი ბოთლი შამპანური.

რ ე გ ი ნ ა. კეთილი, ქალბატონო. (გადის.)

ო ს ვ ა ლ დ ი (დედას თავში ხელებს ავლებს). აი, ასე. მე ვიცოდი, რომ დედა წყურვილით არ დამახრჩობდა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ჰო, ჩემო საბრალო, ძვირფასო ბავშვო. განა შემიძლია რამეზე უარი გითხრა?

ო ს ვ ა ლ დ ი (გამოცოცხლდა). მართლა, დედა? ამას სერიოზულად ამბობ?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. რასა?

ო ს ვ ა ლ დ ი. რომ უარს არაფერზე არ მეტყვი?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ოჰ, ძვირფასო ოსვალდ...

ო ს ვ ა ლ დ ი. სსუ!

რ ე გ ი ნ ა (შემოაქვს ლანგარი ნახევარი ბოთლი შამპანურით და ორი კათხით, ღვამს მაგიდაზე). გავხსნა?

ო ს ვ ა ლ დ ი. არა, გმადლობთ, მე თვითონ გავხსნი (რეგინა გადის.)

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ჯდება მაგიდასთან). რაზე ამბობდი, მართლა, უარს ხომ არ მეტყვი არაფერზეო?

ო ს ვ ა ლ დ ი (ხსნის ბოთლს). ჯერ დავლიოთ თითო კათხა... ან ორი. (ხაცობი ხმაურით ვარდება. ასხამს ერთს და უნდა შეავსოს მეორეც.)

ა ლ ვ ი ნ გ ი (კათხას ხელს აფარებს). არა, მე არ მინდა.

ოსვალდი. ჰოდა, მაშ მე დავისხამ კიდევ ჩემთვის! (დაასხამს, დაცლის, ისევ დაასხამს, დაცლის და ჯდება.)

ალვინგი (მოლოდინში). აბა?

ოსვალდი (არ უყურებს). გამიგონე, მითხარი... მე მომეჩვენა რომ სუფრაზე შენ და მოძღვარი რაღაც უცნაურად... ჰმ!.. რაღაც გაჩუმებული იყავით.

ალვინგი. შენ შენიშნე?

ოსვალდი (მოკლე პაუზის შემდეგ). დიახ. ჰმ... მითხარი, როგორ მოგწონს რეგინა?

ალვინგი. როგორ მომწონს რეგინა?

ოსვალდი. დიახ. რას იტყვი, განა მომხიბლავი არ არის?

ალვინგი. ძვირფასო ოსვალდ, შენ მას არ იცნობ ისე ახლოს, როგორც მე...

ოსვალდი. მერე?

ალვინგი. რეგინა, სამწუხაროდ, ძლიერ დიდხანს ცხოვრობდა თავის მშობლებთან. ქალიშვილი ადრე უნდა გადმომეყვანა ჩემთან.

ოსვალდი. ჰო, შეიძლება; მაგრამ განა ის მომხიბლავი არ არის? (ისხამს შამპანურს).

ალვინგი. რეგინას ბევრი ნაკლი აქვს, და ბევრი მძიმე ნაკლიც.

ოსვალდი. მერე ამით რა? (სვამს.)

ალვინგი. მაგრამ მე მაინც მიყვარს ის. და მოვალეც ვარ მის წინაშე. არაფრის გულისათვის არ ვისურვებდი, რომ რეგინას რაიმე მოსვლოდა.

ოსვალდი (წამოხტება). დედა, რეგინაშია მთელი ჩემი ხსნა!

ალვინგი (წამოღება). რა თვალსაზრისით?

ოსვალდი. მე არ შემიძლია, ძალა არ შემწევს, რომ ეს ტანჯვა ერთმა ავიტანო.

ალვინგი. მერე, დედა?... დედას არ შეუძლია დახმარება?

ოსვალდი. პირველად მეც ასე მეგონა. ამიტომაც დავბრუნდი შენთან. მაგრამ, ვხედავ, ასე არ იქნება. ვხედავ — მე აქ ვერ გავძლებ.

ალვინგი. ოსვალდ!

ოსვალდი. მე სხვა ცხოვრება მინდა, დედა. ამიტომ უნდა წავიდე შენგან. არ მინდა, რომ ჩემი გულისათვის შენ იტანჯებოდე.

ალვინგი. ჩემო საბრალო ბავშვო! ო! მაგრამ ჯერ ხომ შენ ასე ავადმყოფი ხარ, ოსვალდ?

ოსვალდი. ახ, ეს რომ მხოლოდ ავადმყოფობა ყოფილიყო, მე დავრჩებოდი შენთან, დედა. აკი მე ქვეყნად შენზე უკეთესი მეგობარი არა მყავს!

ალვინგი. ხომ მართალია, ოსვალდ?

ოსვალდი (მოუსვენრად დადის ოთახში). მაგრამ ეს მთელი ტანჯვა... სინანული... და ეს უსაზღვრო, მომაკვდინებელი შიში... ო, ეს საზარელი შიში!

ალვინგი (დაჰყვება). შიში? რა შიში? რას ლაპარაკობ?

ოსვალდი. ნუ მეკითხები. თვითონაც არ ვიცი. არ შემიძლია აგიწერო.

ალვინგი გადის მარჯვნივ და რეკავს.

ოსვალდი. რა გინდა?

ალვინგი. მინდა, რომ ჩემი ბავშვი გამხიარულდეს, არ ხეტიალობდეს აქ თავისი ფიქრებით. (შემოსულ რეგინას.) მეტი შამპანური. მთელი ბოთლი! (რეგინა გადის.)

ოსვალდი. დედა!

ალვინგი. შენ გგონია, რომ ჩვენ არ შეგვიძლია აქ, სოფელში ცხოვრება?

ოსვალდი. დედა, განა ის მომხიბლავი არ არის? რა ტანი აქვს! რა ნორჩი და რა ჯანსაღია!

ალვინგი. დაჯექი, ოსვალდ, და დამშვიდებით მოვილაპარაკოთ.

ოსვალდი (თვითონაც მაგიდასთან ჯდება). შენ, ალბათ, არ იცი, დედა, რომ დამნაშავე ვარ რეგინას წინაშე და უნდა გამოვისყიდო დანაშაული.

ალვინგი. შენ?

ოსვალდი. ან, თუ გინდა, მცირე მოუფიქრებლობა, თუმცაღა სრულიად უმანკო. უკანასკნელად რომ აქ ჩამოვედი...

ალვინგი. მერე?

ოსვალდი. რეგინა სულ ერთთავად პარიზის ამბავს მეკითხებოდა: მეც ვუამბობდი ხან რას და ხან რას. და, მახსოვს, ერთხელ ვკითხე: პარიზის ნახვა ხომ არ გინდა-მეთქი.

ალვინგი. მერე?

ოსვალდი. სრულიად აენტო და მიპასუხა, რა თქმა უნდა, ძალიანაც გულით მინდაო. მეც ავდექი და ვუთხარი: მაშ ამას როგორ-მე მოვაწყობთ-მეთქი... თუ რაღაც ამისი მსგავსი.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მერე?

ო ს ვ ა ლ დ ი. შემდეგ, რა თქმა უნდა, ყველაფერი დამავიწყდა, მაგრამ ახლა, სამი დღის წინ ვეკითხები, გაგიხარდა თუ არა, აქ რომ დიდი ხნით ვრჩები-მეთქი...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მერე?

ო ს ვ ა ლ დ ი. ...მან კი რალაც უცნაურად შემომხედა და მითხრა: ჩემი პარიზში გამგზავრების საქმე როგორღა არისო?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მისი გამგზავრების საქმე!

ო ს ვ ა ლ დ ი. აი მე დავიწყე მისი გამოკითხვა და გავიგე, რომ ჩემი სიტყვები სიმართლედ მიუღია და თურმე სულ ჩემზე ოცნებობდა. ფრანგულის შესწავლაც დაუწყია...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. აი, თურმე რისთვის!..

ო ს ვ ა ლ დ ი. დედა, როცა მე თვალწინ დამიდგა ეს მშვენიერი, მომხიბლავი, სიცოცხლით სავსე ქალიშვილი... უწინ როგორღაც არ ვაქცევდი განსაკუთრებულ ყურადღებას... ახლა კი, როცა თვალნათლივ დავინახე, თითქოს მზად მყოფი, რომ გულში ჩავეკარი...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ოსვალდ!

ო ს ვ ა ლ დ ი. ..ჩემში თითქოს რალცამ გაიელვა: მასშია მთელი შენი ხსნაო! აკი ის ასეთი სიცოცხლით სავსეა... სიცოცხლის ხალისი იგრძნობა ამ ქალიშვილის ყოველ ნაკვთში.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (საგონებელშია). სიცოცხლის ხალისი?.. შენი ხსნა იმაშია?

რ ე გ ი ნ ა (შემოდის სასადილოდან ბოთლი შამპანურით). მაპატიეთ, რომ შემაგვიანდა; სარდაფში მომიხდა ჩასვლა... (ბოთლს მაგიდაზე დგამს).

ო ს ვ ა ლ დ ი. და მოიტანე კიდევ ერთი კათხა.

რ ე გ ი ნ ა (გაოცებული უცქერის). აი, აქ არის კათხა ქალბატონისათვის, ბატონო ალვინგ.

ო ს ვ ა ლ დ ი. დიახ, შენთვისაც მოიტანე.

რ ე გ ი ნ ა. შეკრთება და ელვასავით სწრაფად გადახედავს ალვინგს.

ო ს ვ ა ლ დ ი. აბა?

რ ე გ ი ნ ა (წყნარად, ბორძიკით). როგორც ქალბატონს ენებოს...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მოიტანე კათხა, რეგინა! (რეგინა გადის სასადილოში.)

ო ს ვ ა ლ დ ი. (უცქერის მიმავალს). შენ ყურადღება მიაქციე მის მიხვრა-მოხვრას? რა მტკიცე და თავისუფალი ნაბიჯი აქვს!...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ეს საქმე არ მოხდება, ოსვალდ!
ოს ვ ა ლ დ ი. ეს გადაწყვეტილია. შენ ხომ ხედავ? ეს საკამათო
არ არის.

რ ე გ ი ნ ა. ცარიელი კათხით ხელში მოდის.

ოს ვ ა ლ დ ი. დაჯექი, რეგინა.

რ ე გ ი ნ ა კითხვის ნიშნად უცქერის ალვინგს.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დაჯექი.

რ ე გ ი ნ ა ჯდება სკამზე სასადილოში გამავალ კართან და ისევ ხელში უჭირავს
ცარიელი კათხა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ოსვალდ... შენ ახსენე სიცოცხლის ხალისი... რას
ამბობდი?

ოს ვ ა ლ დ ი. ჰო, სიცოცხლის ხალისი, დედა, — აქ, თქვენსას,
ამის შესახებ ცოტა რამ იციან. მე რატომღაც აქ არასოდეს არ გან-
ვიცდი მას.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მაშინაც, როცა აქ, ჩემთან ხარ?

ოს ვ ა ლ დ ი. მაშინაც, როცა აქ ვარ, სახლში, მაგრამ შენ ეს არ
გესმის.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. არა, არა, მე მგონი, თითქმის მესმის... უკვე.

ოს ვ ა ლ დ ი. სიცოცხლის ხალისი... და შრომის ხალისი. დიახ,
არსებითად, ეს ერთი და იგივეა. მაგრამ თქვენ აქ არც ამას იცნობთ.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. თითქოს შენ მართალი ხარ, ოსვალდ. ჰო, ილაპარა-
კე, ილაპარაკე. კარგად გამარკვიე, რისი თქმა გინდა.

ოს ვ ა ლ დ ი. მე, მხოლოდ იმის თქმა მინდოდა, რომ აქ ადამიან-
ნებს ასწავლიან, ისე უყურონ შრომას, როგორც წყევლას, სასჯელს
რადაც ცოდვებისათვის, ხოლო ცხოვრებას კი — როგორც გლოვის
ველს, რომელსაც, რაც უფრო მალე დააღწევ თავს, მით უკეთესია.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დიახ, გლოვის ველია, ცოდვის კალო და ჩვენ თვი-
თონ ყველა საშუალებითა ვცდილობთ, რომ ასეთად ვაქციოთ.

ოს ვ ა ლ დ ი. იქ კი ადამიანებს ამგვარი რამის გაგონებაც არა
სურთ. იქ აღარავის არ სჯერა მსგავსი შეგონებები. იქ სიცოცხლე
ეხალისებათ. სიცოცხლე, არსებობა უკვე ითვლება ნეტარებად. დე-
და, შენ არ შენიშნე, რომ ყველა ჩემი სურათი ამ თემაზეა შესრუ-
ლებული? ყველა სიცოცხლის ხალისზე მეტყველებს. მათშია სინათ-

ლე, მზე და სადღესასწაულო განწყობილება... და ადამიანთა მოციმ-
ციმე ბედნიერი სახეები. ამიტომაც მიმძიმს შენთან დარჩენა: მე შიში
მიპყრობს, დედა!

ა ლ ვ ი ნ გ ი. შიში? რისი გეშინია ჩემთან?

ო ს ვ ა ლ დ ი. გეშინია, რომ ყველაფერი, რაც კი რამ არის ჩემში
კარგი, ცხოველუნარიანი, აქ რაღაც უმსგავსობაში გადაგვარდება.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ჭიქურ უცქერის). შენის აზრით, ეს შესაძლებელია?

ო ს ვ ა ლ დ ი. ამაში დარწმუნებული ვარ. და თუნდაც აქ ისეთი
ცხოვრება გავატარო, როგორც იქ, უცხოეთში — ეს უკვე იგივე
ცხოვრება აღარ იქნება.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (უსმენს დაძაბული ყურადღებით, ადგება ფართოდ გახეილი,
ფიქრით სავსე თვალებით და ამბობს). აი, საიდან მოდის ყველაფერი. ახ-
ლა მე გავიგე.

ო ს ვ ა ლ დ ი. რა გაიგე?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. პირველად გავიგე, ჩავწვდი, და ახლა შემიძლია ვი-
ლაპარაკო.

ო ს ვ ა ლ დ ი (ადგება). დედა, მე შენი არ მესმის.

რ ე გ ი ნ ა (ადგება). ხომ არ წავიდე?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. არა, დარჩი. ახლა მე შემიძლია ლაპარაკი. ახლა შენ
ყველაფერს გაიგებ, ჩემო შვილო. და აირჩევ... ოსვალდ! რეგინა!

ო ს ვ ა ლ დ ი. სსუ!.. მოძღვარი!..

მ ა ნ დ ე რ ს ი (შემოდის წინა კარიდან). აი, მესმის, მთელი საათი
გულითად საუბარში გავატარეთ.

ო ს ვ ა ლ დ ი. აგრეთვე ჩვენც.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. უნდა დავეხმაროთ ენგსტრანდს, რომ მოაწყოს
ეს მეზღვაურთა თავშესაფარი. რეგინა მასთან გადავა და მიეშვე-
ლება...

რ ე გ ი ნ ა. არა, მადლობას მოგახსენებთ, ბატონო მოძღვარო.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (ახლა შენიშნა). რაო? შენ აქა ხარ — და ისიც კათ-
ხით ხელში!

რ ე გ ი ნ ა. სწრაფად დადგამს კახას.

ო ს ვ ა ლ დ ი. რეგინა ჩემთან მოემგზავრება, ბატონო მოძღვარო.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მოემგზავრება? თქვენთან!

ო ს ვ ა ლ დ ი. დიახ, ჩემი მეუღლის სახით... თუ ამას მოისურ-
ვებს...

მანდერსი. მაგრამ, ღმერთო მწყალობელო!...

რეგინა. მე აქ არაფერ შუაში ვარ. ბატონო მოძღვარო.

ოსვალდი. ან დარჩება აქ, თუ მეც დავრჩები.

რეგინა (უნებურად). აქა?

მანდერსი. მე რომ ამათ ვუსმინო, უბრალოდ. გავშტერდები, ქალბატონო ალვინგ!

ალვინგი. არც ის მოხდება და არც ის. ახლა მე შემოძლია მთელი სიმართლე გამოვაცხადო.

მანდერსი. მართლა ხომ არ ფიქრობთ ამას!... არა, არა, არა!

ალვინგი. კი! მე შემოძლია და მინდა. და არავითარი იდეალები ამით არ ინგრევა.

ოსვალდი. დედა, რას ფარავთ ჩემგან?

რეგინა (ყურდაცქვეტილი). ქალბატონო! გესმით? ხალხი ყვირის! (გავარდება აივანზე და ფანჯარაში იხედება.)

ოსვალდი (გადის ფანჯარასთან მარცხნივ). რა მოხდა საიდან მოდის ეს სინათლე?

რეგინა (ყვირის). თავშესაფარი იწვის!

ალვინგი (ფანჯარას მივარდება). იწვის?!

მანდერსი. იწვის? შეუძლებელია! ახლა მოვდივარ იქიდან.

ოსვალდი. სადაა ჩემი ქული? თუმცა სულ ერთია... მამის თავშესაფარი იწვის! (გარბის აივნის კარით.)

ალვინგი. ჩემი შალი სად არის, რეგინა? მთელი შენობა ალშია გახვეული!

მანდერსი. საშინელებაა! ფრუ ალვინგ! ესაა მსჯავრი, რაც თავს დაატყდა შფოთისა და განხეთქილების სახლს!

ალვინგი. კი, კი, რა თქმა უნდა. წავიდეთ, რეგინა. (აჩქარებით გადის რეგინასთან ერთად წინა ოთახში.)

მანდერსი (ტაშს შემოჰკრავს), მერე დაზღვეულიც არ არის! (აჩქარებით მიჰყვება.)

მესამე მოქმედება

იგივე ოთახი. ყველა კარი ღიაა. ლამბა უწინდებურად ანთია მაგიდაზე. გარეთ ბნელა, მხოლოდ უკან, მარცხენა მხარეს, სუსტი შუქია განთიადისა.

ელენე ალვინგი, რომელსაც თავზე შალი მოუხვევია, აივანზე დგას და ბაღში იცქირება. თავშალში გახვეული რეგინაც იქვე დგას, უკან.

ელენე ალვინგი. დაიწვა და დაიფერფლა! ყველაფერი დაიწვა!

რეგინა. სარდაფებში ჯერ კიდევ ცეცხლია.

ალვინგი. ოსვალდი კიდევ არ მოდის. გადასარჩენი კი აღარაფერია.

რეგინა. ხომ არ წავულო ქუდი?

ალვინგი. ქუდიც არ დაუხურავს?

რეგინა (უჩვენებს წინა ოთახს). აგერ ჰკიდია.

ალვინგი. ჰოდა, იყოს. ალბათ ახლავე მოვა. წავალ, გავხედავ. (გადის აივნის კარით.)

მანდერსი (შედის წინკარიდან). ქალბატონი ალვინგი აქ არ არის?

რეგინა. ამ წუთში ჭავიდა ბაღში.

მანდერსი. ასეთი საზარელი ღამე ჯერ არასოდეს არ გამითენებია.

რეგინა. ჰო, საშინელი უბედურებაა, ბატონო მოძღვარო.

მანდერსი. ნუღარ იტყვი. ფიქრიც კი საშინელია.

რეგინა. მაინც რანაირად მოხდა?

მანდერსი. ნუ მეკითხებით, ენგსტრანდის ასულო. აბა რა ვიცი? ან თქვენ რა იცით?... განა ცოტას ნიშნავს, რომ მამათქვენმა...

რეგინა. რა მამაჩემმა?

მანდერსი. სულ დამიფანტა ჭკუა-გონება.

ენგსტრანდი (შეზოდის წინკარიდან). ბატონო მოძღვარო.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (შეშინებული შემობრუნდება). აქაც კვალდაკვალ მომ-
დევთ?

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი. ჰო, ეშმაკმა დასწყევლოს!... ოხ, უფალო იე-
სო! აი რა ცოდვის წვევა გამოვიდა, ბატონო მოძღვარო!

მ ა ნ დ რ ე ს ი (ბოლთის ცემით). ვაი, რომ ასეა!

რ ე გ ი ნ ა. რა იყო?

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი. ახ, ეს ყველაფერი ჩვენმა საუბარმა მოახდინა.
(წყნარად რეგინას.) ახლა კი მოძღვარი მახეში გვყავს, შვილო. (ხმამალლა.)
და ჩემი ბრალი გამოდის, რომ მოძღვარმა ასეთი უბედურება ჩაი-
დინა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მაგრამ მე გარწმუნებთ, ენგსტრანდ...

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი. აბა ვინლა ჯახირობდა სანთლებთან, თუ არა
მოძღვარი?

მ ა ნ დ ე რ ს ი (შეჩერდება). ამას თქვენ ამბობთ ასე? მე კი, მართა-
ლი გითხრათ, არ მაგონდება, მეჭირა თუ არა ხელში სანთელი.

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი. მე კი ვითომ ახლა ვუყურებდე: მოძღვარმა აი-
ლო სანთელი, თითებით წააწყვიტა თავი და ნამწვი ბურბუშელაში
ისროლა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. თქვენ ეს დაინახეთ?

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი. ჩემი საკუთარი თვალებით.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ვერ გამიგია. და ჩვეულებაც არა მაქვს ასეთი,
რომ ნამწვი ხელით მოვხსნა.

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი. ჰოდა, ამიტომაც ასე უგერგილოდ მოხსენით.
საქმე კი აქედან... მე თუ მკითხავთ, შეიძლება, რომა აქედან ფრიად
ფინთი საქმეც გამოვიდეს, ბატონო მოძღვარო, ჰა რას იტყვით?

მ ა ნ დ ე რ ს ი (შეშფოთებული დადის). ნუ მეკითხებით!

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი (მიჰყვება). და ბატონმა მოძღვარმა არაფერი არ
დააზღვია?

მ ა ნ დ ე რ ს ი (განაგრძობს ბოლთის ცემას). არა, არა, არა-მეთქი, გე-
უბნებიან!

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი (მიჰყვება უკან). არ დაგიზღვევიათ, განა არ ვიცი!
შემდეგ კი აიღეთ და დასწვით! ღმერთო, უფალო იესო! აი უბედუ-
რება!

მ ა ნ დ ე რ ს ი (ოფლს იწმენდს შუბლზე). დიახ, ვალიარებ!...

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი. მაშ არა და რა ეშმაკად დაატყდა თავს უბე-

დურება ღვთისსათნო დაწესებულებას, რომლისგანაც მოელოდა აქედნ სარგებლობას ქალაქიცა და მთელი ახლომახლო სანახებიცა, როგორც იტყვიან. გაზეთები ხომ არ დაინდობენ და არა ბატონ მოძღვარსა!

მ ა ნ დ ე რ ს ი. დიახ, არ დამინდობენ. სწორედ ამაზე ვფიქრობ. ეს თითქმის ყველაზე ცუდია. მთელი ეს ბოროტი ხრიკები და თავდასხმები... ახ, პირდაპირ თავზარი მეცემა. რომ ვფიქრობ.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (გამოდის ბალიდან). ოსვალდს ვერც კი მოაცილებ იქაურობას. ხანძრის ჩაქრობაში ეხმარება.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ახ, ეს თქვენა ხართ, ქალბატონო ალვინგ?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. აი, თქვენც თავი დააღწიეთ საზეიმო სიტყვას, მოძღვარო მანდერს.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ო, მე სიამოვნებით ვიტყვოდი...

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ხმადაბლა). ასე სჯობია, როგორც მოხდა, კურთხევის მადლი არ მოეფინებოდა ამ თავშესაფარს.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ასე ფიქრობთ?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. თქვენ კი არ ფიქრობთ?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მაგრამ ეს მაინც საშინელი უბედურებაა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. შევხედოთ ამას წმინდა საქმიანობის თვალსაზრისით... თქვენ მოძღვართან ხართ, ენგსტრანდ?

ენ გ ს ტ რ ა ნ დ ი (წინა კარებთან). სწორედ მასთან გახლავართ.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მაშ დაბრძანდით ცოტა ხნით.

ენ გ ს ტ რ ა ნ დ ი. მადლობას მოგახსენებთ. ჩვენ ფეხზეც დავდგებით.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (პასტორს). თქვენ, ალბათ, გემით გაემგზავრებით?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. დიახ, ერთ საათში გავა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მაშ ქენით სიკეთე, ყველა ქაღალდიც თან წაიღეთ. მეტად ამ საქმის გაგონებაც აღარ მინდა. მე ახლა სხვა დარდიც მეყოფა.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ქალბატონო ალვინგ...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. შემდეგ მე გამოგიგზავნით სრულ მინდობილობას. ყველაფერს ისე მოუარეთ, როგორც თვითონ საჭიროდ მიიჩნით.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. დიდი სიამოვნებით ვიღებ ამ ვალდებულებას. მექვეიდრობის პირვანდელი დანიშნულება ამჟამად, სამწუხაროდ, უნდა შეიცვალოს.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. თავისთავად ცხადია.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ჯერჯერობით ასე ვფიქრობ: სოლვიკის მამული გადამცა აქაურ თემს. მიწა და მამული ხომ მაინც რამედ ღირს! შეიძლება გამოდგეს. ხოლო შემნახველ სალაროში დაბანდებული კაპიტალის პროცენტებით, მე ვფიქრობ, უმჯობესი იქნება დავეხმაროთ რომელიმე დაწესებულებას, რომელიც ქალაქს ემსახურება.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. როგორც თვითონ გნებავთ. ჩემთვის სულ ერთია.

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი. ნუ დაგავიწყდებათ ჩემი მეზღვაურთა თავშესაფარი, ბატონო მოძღვარო.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. დიახ, დიახ, ეგ კარგი იდეაა! მაგრამ ჯერ ამას მოფიქრება უნდა.

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი. ეშმაკსაც წაუღია ეგ ფიქრები... ოხ, უფალო იესო!

მ ა ნ დ ე რ ს ი (ოხვრით). თანაც სამწუხაროდ, მე არც კი ვიცი, ღიდხანს მომიხდება თუ არა ამ საქმეების გაძღოლა. საზოგადოებრივ აზრს შეუძლია დაიძულოს, ამაზე უარი ვთქვა. ყველაფერი დამოკიდებულია იმაზე, თუ რა შედეგს მოიტანს ხანძრის მიზეზების ძიება.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. რას ლაპარაკობთ?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. ხოლო შედეგის წინასწარ ვარაუდი კი არაფრით არ შეიძლება.

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი (უახლოვდება). იჰ, რატომ? თუკი იაკობ ენგსტრანდი ცოცხალია?

მ ა ნ დ ე რ ს ი. დიახ, დიახ, მერე?

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი (ხმის დაწევით). ხოლო იაკობ ენგსტრანდი, მოგეხსენებათ, ისეთი ადამიანი როდია, რომ თავისი კეთილისმყოფელი გასწიროს ჟამსა განსაცდელისასა, როგორც იტყვიან.

მ ა ნ დ ე რ ს ი. მაგრამ, ეს როგორ, ჩემო ძვირფასო?

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი. იაკობ ენგსტრანდი, ასე რომ ვთქვათ, მფარველი ანგელოზია, ბატონო მოძღვარო!

მ ა ნ დ ე რ ს ი. არა, არა.. მე, სიმართლე გითხრათ, არ შემიძლია მივიღო ასეთი მსხვერპლი.

ე ნ გ ს ტ რ ა ნ დ ი. არა, რაკი ასეა, ბარემ იყოს ასე. მე ვიცი ერთი კაცი, რომელმაც ერთხელ უკვე თავს იღო სხვისი დანაშაული... დიახ!

მ ა ნ დ ე რ ს ი (ხელს ართმევს). თქვენ იშვიათი პიროვნება ხართ. სამაგიეროდ თქვენ მიიღებთ დახმარებას... თქვენი თავშესაფრისათვის. შეგიძლიათ მენდოთ.

ენგსტრანდს სურს მადლობა გადაუხადოს, მაგრამ გრძნობის მოზღვავების გამო არ შეუძლია.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (ჩანთას მხარზე გადაიკიდებს). და გზას გავუდგეთ, ბარემ ერთად წავიდეთ.

ენგსტრანდი (სასადილოს კარებთან, წყნარად რეგინას). წამოდი ჩემთან გოგონავ. ისე ინებივრებ, როგორც ქერი ორმოში.

რეგინა (ცხვირის აწევით). merci! (გადის წინა ოთახში და მოაქვს მოძღვრის პალტო.)

მ ა ნ დ ე რ ს ი კარგად ბრძანდებოდეთ, ფრუ ალვინგ. და ღმერთმა ინებოს, რომ წესიერებისა და კანონიერების სული მალე აღსდგეს ამ სავანეში!

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მშვიდობით, მანდერს. (გადის აივანზე ოსვალდის შესახვედრად. ოსვალდი ბალიდან შემოდის.)

ენგსტრანდი (რეგინასთან ერთად ეხმარება მოძღვარს პალტოს ჩაცმაში). მშვიდობით, შვილო. და თუ რამე მოხდეს, გახსოვდეს მოძებნო იაკობ ენგსტრანდი (ჩუხად.) მცირე ნავსადგურის ქუჩაზე!.. ჰმ! (მიუბრუნდება ელენე ალვინგს და ოსვალდს.) ხოლო მოხეტიალე მეზღვაურთა თავშესაფარს დავარქვათ „კამერჰერ ალვინგის სახლი“. და თუ ყველაფერი ისე წარიმართა, როგორც მოფიქრებული მაქვს, თავდები ვარ, რომა ჩემი თავშესაფარი კამერჰერ ალვინგის სახელს არ შეარცხვენს.

მ ა ნ დ ე რ ს ი (კარებში). ჰმ! ჰმ! მაშ წავიდეთ, ჩემო კეთილო ენგსტრანდ. მშვიდობით, მშვიდობით! (გადის ენგსტრანდის თანხლებით.)

ოსვალდი (მიდის მაგიდასთან). რომელ სახლზე ლაპარაკობდა?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. რაღაც თავშესაფრისმაგვარზე, რომლის მოწყობასაც მოძღვართან ერთად აპირებს.

ოსვალდი. ისიც დაიწვება, როგორც ეს თავშესაფარი.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. საიდან მოიტანე ასეთი აზრი?

ოსვალდი. ყველაფერი დაიწვება. არაფერი არ დარჩება მამის სახელის სამახსოვრო. მეც დავიწვები.

რეგინა საგონებელში მყოფი უცქერის.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ოსვალდ, ჩემო საბრალო ბავშვო! არ უნდა დარჩე-
ნილიყავი იქ ასე დიდხანს.

ო ს ვ ა ლ დ ი (ჯდება მაგიდასთან). იქნებ მართალი ხარ, დედაჩემო.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მოდი სახეზე ოფლი მოგწმინდო, ოსვალდ. ერთია-
ნად სველი ხარ. (თავისი ცხვირსახოცით სახეს სწმენდს.)

ო ს ვ ა ლ დ ი (გულგრილად წინ იყურება). გმადლობ, დედა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დაილაღე, ოსვალდ? დაძინება ხომ არ გინდა?

ო ს ვ ა ლ დ ი (შეშფოთებით). არა, არა... რაც გენებოს, ოღონდ ძი-
ლი კი არა. მე არასოდეს არ მძინავს. უბრალოდ თავს ვიმძინარებ
ხოლმე (ყრუდ.) მოვასწრებ, ჯერ კიდევ ადრეა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (შეწუხებული უცქერის). დიახ, შენ ნამდვილად ავად
ხარ, ჩემო ძვირფასო.

რ ე გ ი ნ ა (დაძაბული). ბატონი ალვინგი ავად არის?

ო ს ვ ა ლ დ ი (გალიზიანებული). დახურეთ ყველა კარი. ეს მომაკვ-
დინებელი შიში...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დახურე, რეგინა.

რ ე გ ი ნ ა. ხურავს და ჩერდება წინა კართან. ალვინგი იხსნის შალს, ასევე
რეგინაც.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (სკამს მისწევს, ჯდება ოსვალდთან). აი მეც დავჯდები შენ-
თან...

ო ს ვ ა ლ დ ი. ჰო, დაჯექი. რეგინაც აქ დარჩეს. დაე, რეგინა მუ-
დამ ჩემთან იყოს. შენ ხომ გამომიწვდი დახმარების ხელს, რეგი-
ნა, ჰა?

რ ე გ ი ნ ა. მე არ მესმის...

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დახმარების ხელს?

ო ს ვ ა ლ დ ი. ჰო... გაჭირვების შემთხვევაში.

ა ლ ვ ი ნ გ ი. ოსვალდ, შენ ხომ დედა გყავს. ის დაგეხმარება.

ო ს ვ ა ლ დ ი. შენა? (ღიმილით.) არა, დედა, ამ დახმარებას შენ ვერ
გამიწევ (ნაღვლიანი სიცილით.) შენ! ხა-ხა! (სერიოზულად უცქერის.)
თუმცა, ბოლოს და ბოლოს, შენ ჩემთვის ყველაზე უფრო ახლობე-
ლი იქნებოდი (აენტო.) რატომ „შენობით“ არ მელაპარაკები, რეგინა,
და რატომ უბრალოდ არ დამიძახებ „ოსვალდს?“

რ ე გ ი ნ ა (წყნარად). არ ვიცი, მოეწონება თუ არა ეს ქალბატონს.

ალვინგი. ცოტა მოთმინება იქონიე, მალე წებას დაგროთავენ რომ ასე დაუძახო. დაჯექი, აქ, ჩვენთან.

რეგინა. მორიდებით და გაუბედავად ჯდება მაგიდის ჯვარე კიდეებთან.

ალვინგი. აბა, ჩემო საბრალო ტანჯულ-წამებულო ბავშვო, მე აგხსნი სულიდან ტვირთს...

ოსვალდი. შენა, დედა?

ალვინგი... გაგათავისუფლებ მთელი ამ სინდისის ქენჯნისაგან, სინანულისა და საყვედურებისაგან.

ოსვალდი. შენა გგონია, რომ შესძლებ ამას?

ალვინგი. კი, ახლა შევძლებ. ოსვალდ. შენ ხომ სიტყვა ჩამოაგდე სიცოცხლის ხალისზე; ამით თითქოს შუქი მომფინე, და ყოველივე, რაც კი ცხოვრებაში გადამხდენია, სხვაგვარად წარმომიდგა.

ოსვალდი (თავის ქნევით). არაფერი მესმის.

ალვინგი. ერთი გენახა მამაშენი იმ დროს, როცა ჯერ კიდევ სრულიად ახალგაზრდა ლეიტენანტი იყო! სიცოცხლის ხალისი შადრევანივით ჩქეფდა მის ძარღვებში.

ოსვალდი. ეს მეც ვიცი.

ალვინგი. საკმარისი იყო თვალი შეგვევლო — სულს გაგიხარებდა. მერე რა ზღვარდაუდებელი ძალა ჰქონდა! მთელი მისი არსებიდან სიცოცხლის სიუხვე გადმოსჩქეფდა.

ოსვალდი. შემდეგ?

ალვინგი. და აი ასეთ სიცოცხლით სავსე ბავშვს, — დიახ, სწორედ ბავშვსა ჰგავდა იმ ხანებში, — მას მოუხდა გაყინვა იქ, იმ პატარა ქალაქში. სადაც არავითარი სიხარული არ მოელოდა, მხოლოდ გართობა და დროს ტარება შეეძლო. არავითარი სერიოზული ამოცანა, ცხოვრების მიზანი, მხოლოდ სამსახური. არავითარი სამუშაო, რასაც თავის სულს შეაღებდა — მხოლოდ „საქმეები“. არც ერთი ამხანაგი, რომელსაც ექნებოდა უნარი გაეგო მაინც, რა არის სიცოცხლის ხალისი — მას ჰყავდა მხოლოდ უქნარა თანამესუფრეები.

ოსვალდი. დედა!

ალვინგი. და აი, გამოვიდა ის, რაც უნდა გამოსულიყო.

ოსვალდი. რა უნდა გამოსულიყო?

ალვინგი. აკი შენ თვითონ თქვი სალამოს, რაც მოგივიდოდა, შინ რომ დარჩენილიყავი.

ოსვალდი. შენ გინდა თქვა, რომ მამა...

ალვინგი. ბუნებით არაჩვეულებრივი სიცოცხლის ხალისის მქონე საბრალო მამაშენს არ შეეძლო აქ სხვა გამოსავალი ენახა. ვერც მე შევიტანე მის სახლში სინათლე და მხიარულება.

ოსვალდი. ვერც შენ?

ალვინგი. მე ბავშვობიდანვე მასწავლიდნენ მოვალეობის შესრულებას, მორჩილებას და მისთანებს, და მე დიდხანს დავრჩი ამ მოძღვრების გავლენის ქვეშ. ჩვენსას სხვას ვერაფერს გაიგონებდიო, სულ ვალი და მოვალეობა... ჩემი მოვალეობა, მისი მოვალეობა... და ვშიშობ, რომ ჩვენი სახლი აუტანელი გახდა შენი უბედური მამისათვის უფრო სწორედ ჩემი მიზეზითაც.

ოსვალდი. რატომ არასოდეს არაფერს მწერდი ამის შესახებ?

ალვინგი. არასოდეს უწინ არ წარმომდგარა ჩემ წინაშე ყოველივე ეს ასე ნათლად, რომ გამეხებდა ამაზე ლაპარაკი შენთან, მის შვილთან.

ოსვალდი. როგორღა უყურებდი შენ ყოველივე ამას?

ალვინგი (ნელა). მე ყოველდღე თანდათან ვრწმუნდებოდი, რომ მამაშენი დაღუპული კაცი იყო ჯერ კიდევ შენს დაბადებამდე...

ოსვალდი (ყრუდ). აჰ! (ადგება, მიდის ფანჯარასთან.)

ალვინგი. და აი მე სულ მძიძგნიდა აზრი, რომ რეგინა არსებითად თავისიანია ჩვენს სახლში... როგორც ჩემი საკუთარი შვილი.

ოსვალდი (სწრაფად მობრუნდება). რეგინა?..

რეგინა (წამოვარდება; გაურკვეველად). მე?..

ალვინგი. დიახ, ახლა თქვენ ორთავემ იცით.

ოსვალდი. რეგინა!

რეგინა (თითქოს თავისთვის). მაშ დედაჩემი იმნაირი ქალი ყოფილა!

ალვინგი. დედაშენს ბევრი კარგი მხარე ჰქონდა, რეგინა.

რეგინა მაგრამ მაინც იმნაირი. ჰო, ზოგჯერ მეც ასე ვფიქრობდი... მაშ, ქალბატონო, ნება მომეცით ახლავე წავიდე.

ალვინგი. ნამდვილად გინდა ეს, რეგინა?

რეგინა. რალა თქმა უნდა.

ალვინგი. ცხადია. შენ თავისუფალი ხარ, მაგრამ...

ოსვალდი (მიდის რეგინასთან). მიდიხარ? მაგრამ შენ ხომ ჩვენიანი ხარ ოჯახში?

რეგინა. Merci, ბატონო ალვინგ... თუმცა ახლა, შემძლია უბრალოდ ოსვალდი გიწოდო. მაგრამ ეს სულ სხვაგვარად გამოვიდა, ვიდრე მე ვფიქრობდი.

ალვინგი. რეგინა, მე არ ვიყავი შენთან გულახდილი...

რეგინა. ჰო, ამისი თქმა ცოდვა იყო და სირცხვილი! მე რომ მცოდნოდა, რომ ოსვალდი ავადაა... და რაკი ახლა ჩვენს შორის არაფერი სერიოზული არ გამოვა... არა, მე არაფრით არ შემძლია ჩავიკეტო აქ, სოფელში, და ჩემი ახალგაზრდობა ავადმყოფი ადამიანების მოვლაში ჩავლუპო.

ოსვალდი. თუნდაც რომ ავადმყოფი ასე ახლობელი იყოს შენთვის?

რეგინა. არა, იცით... საბრალო ქალიშვილმაც ხომ უნდა ისარგებლოს თავისი ახალგაზრდობით? თორემ თვალის მოვლებას ვერ მოასწრებ, რომ მშრალზე დარჩები. და მერე ჩემშიაც ხომ არის ეს სიცოცხლის ხალისი, მოწყალე ქალბატონო?

ალვინგი. ვაი, რომ არის... მაგრამ თავი არ დაილუპო, რეგინა.

რეგინა. ეჰ, რაც არის, არის! რაც მოსავალია, მოვიდეს. თუ ოსვალდი მამას დაემსგავსა, მე. ალბათ, დედას... ნება მომეცით, ქალბატონო, გკითხოთ: მოძღვარმა თუ იცის ჩემი ამბავი?

ალვინგი. მოძღვარმა მანდერსმა ყველაფერი იცის.

რეგინა (აჩქარებით მოისხამს შალს). მაშ მე უნდა ვიჩქარო, რომ გემს მივუსწრო. მოძღვარი ისეთი კაცია, რომ მასთან მუდამ შეიძლება მორიგება. მგონია, მეც მომიხდება იმ ფულებით სარგებლობა, საძაგელი დურგლისა არ იყოს.

ალვინგი. გისურვებ კეთილად მოგეხმაროს.

რეგინა (უცქერის შეუპოვრად). ურიგო არ იქნებოდა, რომ მოწყალე ქალბატონს ალვეზარდე როგორც კეთილშობილი ადამიანის ქალიშვილი. ეს უფრო დამშვენებოდა. (თავს ამაყად უკან გადაიგდებს.) ეჰ, რას დავეძებ! ჩემი დარდიც ეს ყოფილა! (ბრაზპორევით გადახედავს გაუხსნელ ბოთლს.) ვინ იცის, იქნებ მაინც მომიხდეს შამპანურის დაღვევა მაღალი მდგომარეობის მქონე ადამიანებთან.

ალვინგი. ხოლო როცა მშობლის სახლი დაგჭირდეს, ჩემთან მოდი, რეგინა.

რეგინა. არა, უმორჩილესად გმადლობთ. იმედი მაქვს, მოძღვა-

რი მანდერსი იზრუნებს ჩემთვის. ხოლო თუ გამიჭირდება, მე ვიცა, უფრო ახლობელი სახლი.

ალვინგი. ეს რომელი სახლია?

რეგინა. „კამერპერ ალვინგის სახლი“.

ალვინგი. რეგინა... ახლა კი ვხედავ... შენ დაიღუპები.

რეგინა. რასა ბრძანებთ! მშვიდობით! (თავს უკრავს და გადის.)

ოსვალდი (იციქრება ფანჯარაში). წავიდა?

ალვინგი. წავიდა.

ოსვალდი (ბუტბუტებს). მაინც რა ულამაზოდ გამოვიდა ყველაფერი!

ალვინგი (მივა და ორივე ხელს მხრებზე დაადებს). ოსვალდ, შეილო ჩემო... ძალიან შეგაწუხა ამ ამბავმა?

ოსვალდი (შემობრუნდება დედისკენ). ესე იგი, მამის ამბავმა, არა?

ალვინგი. ჰო, შენი უბედური მამის ამბავმა. მეშინია, რომ ამან შენზე ძალიან იმოქმედა.

ოსვალდი. საიდან მოგეჩვენა? რა თქმა უნდა, მე ამან თავზარი დამცა. მაგრამ არსებითად ეს ჩემთვის სულ ერთია.

ალვინგი (ხელებს უკან წაიღებს). სულ ერთია? რომ მამაშენი ასე უსაზღვროდ უბედური იყო!

ოსვალდი. რა თქმა უნდა, მე ის მებრალება, როგორც ყოველი სხვა შემებრალებოდა მის ადგილზე, მაგრამ...

ალვინგი. მეტად კი არა? მშობელი მამა!

ოსვალდი (ბრაზმორევით). ახ, მამა, ...მამა! მე აკი სრულიად არ ვიცნობდი მამას, მხოლოდ ის მახსოვს, რომ ერთხელ მისი წყალობით გული ამერია.

ალვინგი. პირდაპირ ფიქრიც საშინელია! ნუთუ მართლა ვერ უნდა იგრძნოს ბავშვმა მშობელი მამის სიყვარული?

ოსვალდი. და თუ მამისაგან არაფრით არ არის შეილი დავალებული? თუ ის არც იცნობს მამას? ან თვითონ შენ ნუთუ ასე მტკიცედ მიჰყვები ძველ ცრუ რწმენებს, შენ, ასე განვითარებული, განათლებული ქალი?

ალვინგი. მაშ ეს მხოლოდ ცრუ რწმენაა?..

ოსვალდი. თვითონვე უნდა გესმოდეს, დედა, რომ ეს უბრალოდ მოარული აზრია... ერთი მრავალთაგანი, გამოგონილი იმისათვის, რომ შემდეგ...

ალვინგი (შეძრწუნებული). იქცეს მოჩვენებებად.

ოსვალდი (დახეტილობს ოთახში). ჰო, თუხდაც მოჩვენებანი უწოდე.

ალვინგი (მძაფრად, გრძნობამორევით). ოსვალდ, მაშ, შენ არც მე გიყვარვარ.

ოსვალდი. შენ გიცნობ მაინც...

ალვინგი. ჰო, მიცნობ მაინც და მეტი არაფერი!

ოსვალდი. და ვიცი, რა მხურვალედ გიყვარვარ, რისთვისაც, რა თქმა უნდა, მმართველს ვიყო შენი მადლობელი. ამას გარდა, შენ შეგიძლია ავადმყოფობის დროს უსასრულოდ ბევრი სარგებლობა გამიწიო.

ალვინგი. დიახ, დიახ, ოსვალდ. ხომ მართალია? ო, მე, უბრალოდ, მზადა ვარ დავლოცო შენი ავადმყოფობა იმის გამო, რომ ჩემთან მოგიყვანა. მე ახლა ვხედავ, ჯერ კიდევ არა ხარ ჩემი. მე უნდა მოგიპოვო შენ.

ოსვალდი (ბრაზიანად, ფიცხად). დიახ, დიახ, ყოველივე ეს მხოლოდ სიტყვებია გახსოვდეს, მე ავადმყოფი კაცი ვარ, დედა, არ შემიძლია სხვებზე ბევრი ვიფიქრო — დროა ჩემს საკუთარ თავსაც მივხედო.

ალვინგი (წყნარად). მე მოვითმენ, მცირედითაც კმაყოფილი ვიქნები.

ოსვალდი. და მხიარულიც, დედა.

ალვინგი. კი, კი, ჩემო ბავშვო, შენ მართალი ხარ. (მიუახლოვდება.) აბა მითხარი, ხომ მე დაგიხსენი საყვედურებისა და სინდისის ქენჯნისაგან?

ოსვალდი. კი, მაგრამ ვინლა დამიხსნის შიშისაგან?

ალვინგი. შიშისაგან?

ოსვალდი (აქეთ-იქით აწყდება). რეგინა ამას ერთი კეთილი სიტყვით გააკეთებდა.

ალვინგი. მე არ მესმის. რა მოსატანია აქ შიში. და... რეგინა?

ოსვალდი. ძალიან გვიან არის ახლა, დედა?

ალვინგი. აღრიანი დილაა. (იხედება აივნის ფანჯარაში). მწვერვალები ცისკარმა შეაფერადა. და ამინდი ნათელი იქნება ოსვალდ. შენ მალე ნახავ მზეს.

ოსვალდი. ეს ძალიან მახარებს. აჰ, მაშ კიდევ ყოფილა ქვეყ-

ნად რაღაც ისეთი, რამაც შეიძლება გამახაროს, რისთვისაც შემიძლია ვიცოცხლო...

ალვინგი. ოღონდაც!

ოსვალდი. თუმცა ახლა მუშაობა არ შემიძლია, მაგრამ...

ალვინგი. ო, შენ მალე ისევ შესძლებ მუშაობას, ჩემო ძვირფასო ბავშვო, გული ნუ გეთანატრება. ახლა შენ აღარ მოგაწვება ეს მტანჯველი, გულის გადამღევი ფიქრები.

ოსვალდი. ჰო, კარგი იყო, რომ ეს მოჩვენებები გამიფანტე და სულის სიმწვიდე მომანიჭე. ოჰ, ოღონდ კი შევძლებდე, რომ დავძლიო კიდევ ერთი... (ჯდება დივანზე) მოდი, ვილაპარაკოთ, დედა...

ალვინგი. მოდი, მოდი! (მისწევს დივანთან სავარძელს, ჯდება მის გვერდით.)

ოსვალდი. ამასობაში კი მზეც ამოვა, და შენ გაიგებ... ეს შიშის ჩამომეხსნება.

ალვინგი. აბა, რას გავიგებ?

ოსვალდი (არ უსმენს). დედა, შენ ხომ სალამოს მითხარი, რომ არაფერზე არ შეგვიძლია მითხრა უარი, თუ მე გთხოვ, არა?

ალვინგი. დიახ, გითხარი.

ოსვალდი. და შეასრულებ სიტყვას?

ალვინგი. შეგიძლია მენდო, ჩემო ძვირფასო, ერთადერთო! აკი მე მხოლოდ შენი გულისათვის ვცოცხლობ, ცისა და ქვეყნის შუა სხვა ვინა მყავს?

ოსვალდი. ვიცი, ვიცი. ჰოდა, მაშ მომისმინე... შენ, დედა სულით ძლიერი ხარ, ეს მე ვიცი... ოღონდ დამშვიდებით შეხვდი იმას, რასაც ახლა გაიგონებ.

ალვინგი. შეილო, რა არის ასეთი? ალბათ რაღაც საშინელება?

ოსვალდი. ნუ ყვირი. გესმის? მპირდები? ახლა ჩვენ დამშვიდებულად უნდა დავსხდეთ და სრულიად წყნარად ვილაპარაკოთ. მპირდები, დედა?

ალვინგი. ჰო, ჰო გპირდები, ოღონდ მითხარი.

ოსვალდი. მაშ, აბა, იცოდე, რომ ეს დაღლილობა... ეს ამაო ფიქრი მუშაობაზე... ეს ჯერ კიდევ არ არის თვითონ ავადმყოფობა...

ალვინგი. მაშ, რაღა არის თვითონ ავადმყოფობა?

ოსვალდი. ავადმყოფობა, რაც მემკვიდრეობით მივიღე, ის... (უჩვენებს უბლზე. წყნარად უმატებს.) აქა ზის.

ალვინგი (თითქმის ენა ებმის). ოსვალდ! არა, არა!

ოსვალდი. ნუ ყვირი, ვერ ვიტან ყვირილს. დიახ, აქ ზის და უცდის მომენტს. და შეუძლია გარეთ გადმოხეთქოს, რა წუთსაც მოისურვებს.

ალვინგი. რა საზარლობაა!

ოსვალდი. ოღონდ დაწყნარდი. აი, როგორია ჩემი მდგომარეობა...

ალვინგი (შეხტა). ეს ტყუილია, ოსვალდ! ეს შეუძლებელია! არა, არა, ეს ასე არ არის!

ოსვალდი. პარიზში მე უკვე მქონდა ერთი შეტევა. მართალია, მალე გამიარა, მაგრამ როცა გავიგე, რაც იყო ჩემს თავს, შიშმა შემიპყრო, მტანჯველმა, აუტანელმა შიშმა, რამაც იქ აღარ გამაჩერა, შენთან მომიყვანა, სასწრაფოდ შინ დამაბრუნა.

ალვინგი. მაშ, გამოდის, რომ შიშმა...

ოსვალდი. დიახ, აკი ხედავ კიდევ, თუ რაოდენ საზიზღარია იგი! ო, ეს რომ ყოფილიყო ჩვეულებრივი სიკვდილის შიში... სიკვდილისა აგრერიგად არ მეშინია, თუმცა სიამოვნებით ვიცოცხლებდი კიდევ დიდხანს...

ალვინგი. დიახ, დიახ, ოსვალდ, შენ იცოცხლებ...

ოსვალდი. მაგრამ ეს შიში ისე საზიზღარია... მე ხელახლა გადავიქეცი უმწეო ბავშვად, აკვნის ბავშვად, რომელსაც სხვები აწვდიან საზრდოს... არა, ამის გამოხატვაც არ შეიძლება.

ალვინგი. ბავშვს დედა მოუვლის.

ოსვალდი (წამოხტება). არა, არასოდეს. სწორედ ეს არ მინდა. არ შემიძლია ავიტანო ზარდამცემი აზრი, ვაითუ ასეთ მდგომარეობაში კიდევ მრავალ წელს ვიცოცხლო-მეთქი... დავბერდე, გავქაღარავდე. შენ კი ამასობაში შეიძლება მოკვდე (დედის სავარძლის სახელურზე ჯდება.) ასეთი სნეულება მუდამ როდი თავდება უეცარი სიკვდილით, — ასე თქვა ექიმმა. მან ამ ავადმყოფობას უწოდა ტვინის თავისებური დარბილება... თუ რაღაც ამგვარი. (ნაღვლიანი სიცილით.) სახელწოდება, მე მგონია, ძლიერ ლამაზად უღერს. მე ეს ყოველთვის მაგონებს ალუბლისფერი ხავერდის ფარდებს... სურვილი მიპყრობს ხელი გადავუსვა...

ალვინგი (წამოხტება). ოსვალდი!

ოსვალდი (ადგება და ოთახში ბოლთასა სცემს). და აი, შენ წამართვი რეგინა. ის რომ გვერდით მყოლოდა, დახმარების ხელს გამომიწვდიდა.

ალვინგი (უახლოვდება). რა გინდა თქვი, ჩემო ძვირფასო? განა არის ქვეყნად ისეთი დახმარება, რასაც მე ვერ გაგიწევ?

ოსვალდი. როცა იმ შეტევების შემდეგ მოვმჯობინდი, ექიმმა მითხრა, თუ შეტევა განმეორდება. — და ის განმეორდება, — მაშინ კი ხსნა არ იქნებაო.

ალვინგი. იმ ექიმს გული არა ჰქონია, თუ ეს...

ოსვალდი. თვითონვე მოვითხოვე მისგან. მე ვუთხარი, რალაც განკარგულებები მაქვს გასაცემი-მეთქი. (ეშმაკურად იღიმება.) ასედაც არის. (იღებს შიდა ჯიბიდან პატარა კოლოფს.) დედა, ხედავ?

ალვინგი. რა არის ეს?

ოსვალდი. მორფიუმის ფხვნილი.

ალვინგი (შეძრწუნებული უცქერის). ოსვალდი... შვილო ჩემო...

ოსვალდი. მე შევაგროვე თორმეტი ასეთი დოზა...

ალვინგი (სურს გამოსტაცოს კოლოფი). მომეცი, ოსვალდი.

ოსვალდი, ჯერ ადრეა, დედა. (ისევ ინახავს.)

ალვინგი. მე ამას ვერ გადავიტან.

ოსვალდი. უნდა გადაიტანო. რეგინა რომ ყოფილიყო აქ, ჩემთან, მე მას ვეტყოდი, რაც მომელის... და ვთხოვდი გაეწია ეს უკანასკნელი სამსახური. ის ამ თხოვნას შემისრულებდა, ვიცი.

ალვინგი. არასოდეს!

ოსვალდი. როცა ეს საშინელება თავს დამატყდებოდა და ის ნახავდა, რომ მე ვწევარ უმწეოდ, როგორც პატარა ბავშვი, უიმედოდ, სამუდამოდ დაღუპული...

ალვინგი. არასოდეს რეგინა ამას არ გააკეთებდა!

ოსვალდი. რეგინა გააკეთებდა. ის ხომ ისე საოცრად გაბედულია და ყველაფერს იოლად წყვეტს. მერე მას მოსწყინდებოდა ისეთ ავადმყოფთან ჯახირი, როგორიც მე ვარ.

ალვინგი. ჰოდა, მადლობა ღმერთს რომ ის აქ არ არის.

ოსვალდი. მაშ, ახლა შენ გამიწევ ამ სამსახურს, დედა

ალვინგი (ხმამალა შეჰკივლებს). მე!

ოსვალდი. აბა ვინ მყავს შენზე უფრო ახლობელი?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. დედა ვარ შენი!

ო ს ვ ა ლ დ ი. სწორედ ამის გამო!

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მე მოგანიჭე შენ სიცოცხლე!

ო ს ვ ა ლ დ ი. მე ხომ ის არ მითხოვია შენთვის. ან რა სიცოცხლე მომანიჭე? არ მინდა ასეთი სიცოცხლე! უკან დაიბრუნე!

ა ლ ვ ი ნ გ ი. მიშველეთ! მიშველეთ! (გარბის.)

ო ს ვ ა ლ დ ი (მოსდევს. ეწევა). ნუ მტოვებ. სად მიდიხარ?

ა ლ ვ ი ნ გ ი (წინა ოთახში). ექიმთან, ოსვალდ. გამიშვი.

ო ს ვ ა ლ დ ი (იქვე). არ გაგიშვებ. და არავინაც არ შემოვა აქ.

ისმის კარში გასაღების გადატრიალების ხმა.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ბრუნდება). ოსვალდ... ოსვალდ... შვილო ჩემო...

ო ს ვ ა ლ დ ი (მოსდევს). შენ გინდა გიყვარდე ისე, როგორც დედას უყვარს შვილი, და მერე გაქვს თუ არა მკერდში გული, დედის გული? ნუთუ შეგიძლია უყურო ჩემს ტანჯვას... და მოითმინო ეს ჩემი აუტანელი შიში?!

ა ლ ვ ი ნ გ ი (წუთიერი ღუმლის შემდეგ, მტკიცედ). აი ჩემი ხელი.

ო ს ვ ა ლ დ ი. თანახმა ხარ?

ა ლ ვ ი ნ გ ი. თუ აუცილებელი აღმოჩნდება. მაგრამ ეს არ მოხდება. არა, არა, არასოდეს! შეუძლებელია!

ო ს ვ ა ლ დ ი. იმედი ვიქონიოთ, და შევეცადოთ ვიცხოვროთ ერთად რაც შეიძლება დიდხანს. მადლობელი ვარ, დედა. (ჯდება სავარძელში, რომელიც დივანთან ახლო დგას).

თენდება. ლამპა ისევ ანთია მაგიდაზე.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (ფრთხილად მიდის ოსვალდთან). ახლა ხომ დამშვიდდი?

ო ს ვ ა ლ დ ი. კი.

ა ლ ვ ი ნ გ ი (დაიხრება). შენ, უბრალოდ, წარმოიდგინე მთელი ეს საშინელება, ოსვალდ, ყველაფერი ეს მხოლოდ მოჩვენება იყო. შენ ვერ აიტანე ამდენი მღელვარება. მაგრამ ახლა დაისვენებ... სახლში, შენს დედასთან, ჩემო ფასდაუდებლო ბავშვო. რასაც კი ხელს დაადებ, ყველაფერს მიიღებ, როგორც პატარაობაში, აი ხედავ... შეტევამ გაიარა. ხედავ, რა მსუბუქად ჩაიარა ყველაფერმა. ო, მე ეს ვიცოდი!.. და ხედავ, ოსვალდ, რა დიდებული დღე თენდება? მზე ამოდის. ახლა მაინც ნახავ შენს სხივოსან სამშობლოს. (მივა მაგიდასთან და აქრობს ლამპას.)

მზის ამოსვლა. ყინულოვანი მთები და მწვერვალები ლანდშაფტის სიღრმეში
გასწივოსნებული დილის მზის ნათელი შუქით.)

ოსვალდი (ზის უძრავად სავარძელში, აივნისაკენ ზურგშექცეული და
უცრად წამოიწყებს ლაპარაკს). დედა, მომეცი მზე.

ალვინგი (მაგიდასთან, ვერაფერი გაუგია). რას ამბობ?

ოსვალდი (იმეორებს ყრუდ, უხმოდ). მზე პინდა... მზე...

ალვინგი (მივარდება). ოსვალდ, რა მოგდის?

ოსვალდი როგორღაც ღრმად ჩამჯდარა სავარძელში, კუნთები მოს-
დუნებია, სახე უაზრო გახდომია. სივრცეს ჩლუნგი მზერით მისჩერება.

ალვინგი (საშინელებისაგან ცახცახებს). რა იყო? (შეჰკოვლებს.) ოს-
ვალდ! რა მოგივიდა! (ეცემა მის წინ მუხლებზე და ანჯღრევს.) ოსვალდ!
ოსვალდ! შემომხედე! ვერ მიცანი?

ოსვალდი (უწინდებურად ყრუდ). მზე... მზე...

ალვინგი (სასოწარკვეთილი წამოვარდება, იგლეჯს თმებს და ყვირის).
ძალა არ შემიწევს! ამას ვერ გადავიტან! (ჩურჩულებს ზარდაცემული, გა-
ყინული სახით.) ვერ ავიტან! ვერასოდეს, (უცრად.) სადა აქვს ის? (ცახ-
ცახით, გაფაციცებით ეძებს მკერდზე.) აგერ! (დაიხვეს რამდენიმე ნაბიჯით და
კივის.) არა! არა!... დიახ!... არა! არა! (დგას ორ ნაბიჯზე, თითები საკუთარ
თმებში ჩაუმალავს და შვილს ზარდაცემული მღუმარებით უცქერის.)

ოსვალდი (უძრავად ზის, იმეორებს ისეთივე ყრუ ხმით). მზე... მომე-
ცი მზე.